Universitätsbibliothek Paderborn

Sacerdotale Ad consuetudinem S. Romanæ Ecclesiæ aliarumque ecclesiarum ex Apostolic[a]e bibliothec[a]e ac Sanctorum Patrum iurium sanctionibus, & ecclesiasticorum doctorum scriptis ...

Venetiis, 1579

Primæ partis Tractatus tertius de sacramento pœnitentiæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40307

Visual Library

¶ Tractatus iij. primę partis Sacerdotalis, de ſacro penitētię.

¶ Penitētia quid ſit, ꝛ quotuplex ſit, ꝛ de tribus verę Penitentię partibus. Cap. i.

Secunduꝫ beati Hieronymi ſniam, ſecunda tabula poſt naufragium eſt Penitentia. De Peniten. diſt. 2. ca. Secunda: vt hi q humana fragilitate, vel ſuadēte diabolo, ſeu propria iniquitate peccauerunt, per ipſaꝫ ad ſalutis portum deducant. Quę quidē a beato Ambroſio ſic diffinitur: Pnīa eſt pterita mala plāgere, ꝛ plāgēda iterū nō ꝯmittere. De Pen. diſt. 3. c. Penitētia. Hoc eſt ꝙ ille, q vere cupit penitere, ſit bñ ꝯtrit⁹, ideſt dolorē habeat de pctis cōmiſſis ꝛ pteritis: ꝛ firmiter diſponat ꝛ ꝓponat deinceps illa vel alia, ideſt nullū peccatū mortale ꝯmittere. ¶ Eſt aūt triplex Pnīa. ſ. ſolēnis, publica, ꝛ ſecreta. Solēnis Pnīa eſt, q̄ ꝑ epm ſolēniter in 4. feria cinerū indicit, ꝓpter peccata enormia ꝛ publica. 50. diſt. c. In capite. Et hęc ſolū ab epo, ꝛ non a ſacerdote indicēda eſt: niſi de ſpeciali mādato epi. Et de hac in Pontificali agit. ¶ Alia eſt Penitentia publica, ſicut peregrinatio cuꝫ baculo cubitali, vel huiuſmodi: q̄ a ſacerdote parochiali, ꝛ a quolibet cōfeſſore pōt imponi. 31. q. 1. c. Siquis. q̄ non eſt ſm Auguſtinū imponēda iuuenibus, ꝛ maxime mulieribus. 50. diſt. Penitentes. ¶ Tertia eſt Pnīa priuata, quę quotidie imponitur, dū qs pctā ſua ſacerdoti ſacraliter cōfitetur. 26. q. 6. ca. preſbyteri. 2. q. 1. Si peccauerit. ¶ Oīs autē vera Pnīa habet tres partes. Prima eſt, Cordis ꝯtritio: q̄ cōſiſtit in dolore pcōrū pteritorum, ꝛ diſpoſitione pro poſſe, diuina adiuuāte gratia, amplius nō peccādi. Secūda eſt, Oris ꝯfeſſio: q̄ cōſiſtit in integra, ꝛ lachrymabili oris cōfeſſione oīuꝫ pcōrū corā ſacerdote. Tertia eſt, Satiſfactio ꝓ pcīs, ad arbitrū ſacerdotis imponēda iuxta ipſius diſcretionē, ꝛ cōfitentis opportunā correctionē q̄ fit in orōne, eleemoſinis ꝛ ieiunio, oīa. n. alia afflictionis, miſericordię, ac ſpiritualia opera ad hęc tria reducunt. Et hęc tria ſunt hui⁹ ſacri materia. ¶ Ex cōcilio Florentino. Quartū ſacrm eſt Pnīa: cuius quaſi materia ſunt

actus

actus Pnię: q̄ in tres diſtinguit partes. Quarum prima eſt cor=
dis cōtritio: ad quā ptinet, vt doleat de pcō cōmiſſo, cū ꝓpoſito
nō peccādi de cętero. Scda eſt, Oris confeſſio: ad quā ptinet vt
pctōr oia pctā, quoꝝ memoriā habet, ſuo ſacerdoti confiteatur
integraliter. Tertia eſt, Satiſfactio pro pctis ſcḋm arbitriū ſacer
dotis: q̄ quidē pcipue fit p orōnē, ieiuniū, ⁊ elecmoſynā. ¶ For=
ma aūt hu⁹ ſacr̄i eſt abſolō a pcis. ſ. Ego te abſoluo a pcis tuis: q̄
dēt ab ore ſacerdotis pferri. Vn̄ ibidē legit. Forā huius ſacr̄i ſūt
vba abſolōnis: q̄ ſacerdos pfert cū dīt: Ego te abſoluo. Oia aūt
alia ſūt ad ſolēnitatē: q̄ tn̄ nō ſūt ptermittēda. ¶ Miniſter aūt
hu⁹ ſacr̄i eſt Sacerdos rite ordinat⁹ ordinari⁹, vel ōlegat⁹ hn̄s
ꝯmiſſionē a pp̄, vel ab epo. Vn̄ legit. Miniſter hu⁹ ſacr̄i eſt Sa
cerdos hn̄s authoritatē abſoluēdi, vel ordinariā, vel ex ꝯmiſſio
ne ſupioris. ¶ Effectus vero huius ſacr̄i eſt abſolutio a pctis.
Unde legit. Effectus ſacr̄i Pęnitentię eſt abſolutio a pctis. hęc
ibi. Eſt etiā liberatio a pęnis inferni, ⁊ reſtitutio diuinę gratię.

¶ De triplici cōfeſſione: ⁊ quod auricularis ꝯfeſſio de iure diui no. ſiue a deo ſit inſtituta: ⁊ de pcōꝝ circūſtātiis ꝯfitēdis. Cap. 2.

Vbi notandū q̄ triplex eſt cōfeſſio. Vna mentalis, q̄ eſt re
cognitio peccati corā deo in corde: ⁊ hęc fuit tpe legis na
turę. ſ. ſtatim poſt peccatū Adę. Secūda eſt cęremonialis ꝯfeſſio.
ſ. q̄ peccans tali pcō offerat tale ſacrificiū: ⁊ peccās in alio pcō
offerat aliud. Et hęc fuit in lege moſaica. Tertia eſt cōfeſſio ſa=
cramētalis, q̄ fit ſacerdoti: q̄ eſt de neceſſitate ſalutis cūctis pę=
nitentibus triplici ratione. ¶ Primo ex Chriſti inſtitutione: q̄
eā inſtituit implicite ⁊ explicite. Implicite in figura, dū dixit le
proſo Matth. 8. Vade, oſtēde te ſacerdoti. Explicite, cū Io. 20.
dixit Aplis, ⁊ p eos oib⁹ ſacerdotibus: Accipite ſpūm ſctūm:
quoꝝ remiſeritis pcā, remittunt eis ⁊c. Ibi enim dat ſacerdoti=
bus ptās iudicādi ⁊ remittēdi: q̄ reqrit manifeſtationē de ipſis
pctis, q̄ eſt ꝯfeſſio. Quibus aūt dat ptās iudicādi de aliqua cau=
ſa, dat eis ptās cognoſcēdi de illa. Nullus enim pōt iudicare, ⁊
eſſe bonus iudex de is q̄ ignorat. Sacerdos aūt nō pōt cogno=
ſcere ſufficiēter facta conſciētię pctōris, niſi pctōr ei p ꝯfeſſionē
cōſciētiā aperiat: ⁊ ſic Chrs ꝯfeſſionē oris inſtituit. ¶ Secūdo,
ex doctoꝝ ⁊ ſcripturaꝝ teſtificatiōne ꝯfeſſio ſacr̄alis eſt neceſſa=
ria. Ambroſi⁹ in libro de Paradiſo: ⁊ habet de pęni. diſt. 1. c. non

potest

poteſt. Nō pōt qſq̄ iuſtificari a pcō, niſi pcm̄ fuerit ante ꝯfeſſus. Et ibidē Joānes Chryſoſtomus. Nō pōt qſq̄ grāz vite celeſtis accipere, niſi purgatus fuerit ab oi ſorde pcī ꝑ pnīe ꝯfeſſionez. Et Auguſtinus in libro de pnīa. Agite pniām, qualis in eccleſia agit: vt oret ꝓ vobis eccleſia. Nemo ſibi blādiat, ꝛ dicat: Occulte ego apud deū ago: nouit deus q mihi ignoſcit, q̄ in corde ago. Ergo ſine cauſa dictū eſt: Quecūqz ſolueritis ſup terrā, erūt ſoluta ꝛ in celo. Ergo ſine cauſa date ſunt eccleſie Dei claues: q̄ſi dicat, nō. Et de peni. diſt. i. c. multiplex. Leo papa. Nō remanet in iudicio ꝯdēnādū qd fuerit cōfeſſione purgatū. ¶ Tertio, ex eccleſie pceptione cōfeſſio ſacrālis eſt neceſſaria: qa eccl'a pcepit q ſemel in anno, qlibet poſtq̄ ad annos diſcretionis puenerit, debeat ſacerdoti oia pcā ſua ꝯfiteri. De pen. ꝛ re. c. Omis vtriuſqz ſexus. ꝛ dicit oia pcā. ſ. cogitationis, locutionis, opationis ꝛ omiſſionis, ſecreta, ꝛ manifeſta, cū eoꝝ circūſtātijs agrauātibus vel in aliā pcī ſpēm trahentibus: q̄ ſunt iſte. ſ. ¶ Prima, pſone, cū qua peccauit, noie eius tacito: ſed ſi cū nupta, vel moniali ꝛc. peccauit. ¶ Secūda, loci: ſi in loco ſacro peccauit. ¶ Tertia, tpis: ſi in die feſto. ¶ Quarta numeri. ſ. quoties idē pcm̄ cōmiſit, q̄tū recordari pōt ¶ Quinta, modi: vt ſi qs cū muliere peccaret ꝯtra naturā. ¶ Sexta, qualitatis: ſi ſit publicū, vel occultū: ꝛ hoc ꝓpter ſcādalū. ¶ Septima, Inductionis: ſi ipſe peccauit ꝛ aliuz induxit ad peccandū. ¶ Octaua, Cōſequētia: qñ in vno pcō multa ꝯſequunt: puta in ludo mēdacia, piuria, blaſphemie.

¶ Qui, ꝛ quando teneantur ad Confeſſionem: caſus item non nulli ponuntur, quando quis ſtatim tenetur confiteri. Cap. 3.

Statutū cōfitēdi tempus eſt a dominica ī ramis palmarum uſq; ad octauam paſche ī incluſiue.

Omnes aūt adulti poſtq̄ ad annos diſcretionis puenerit, tenent ꝯfiteri ſemel ī anno. i. ī q̄dragesima: ꝛ q hoc nō fecerit, viuēs ab igreſſu eccl'ie arceat, ꝛ moriēs eccl'iaſtica careat ſepultura. vt in ꝯcilio gnāli. extra. de Pen. ꝛ re. c. Omis vtriuſqz ſexus. ¶ Tenet tn̄ hō poſt pcm̄ cōmiſſū ſtatim cōfiteri. i. dolere ð ꝯmiſſo: ꝛ ꝓponere ð cetero nō peccare, cū itētione ī futura prima q̄dragesima cōfiteri: ꝛ ſufficit ꝓ tūc ad acquirendū ſtatuz grē. ¶ Sūt aūt aliq caſus, ī qbus hō tenet ſtatim cōfiteri. ¶ Primus eſt, infirmitas grauis. ¶ Secūdus, qñ iminet piculū mortis: ſicut mare trāſire, lōga pegrinationē ſeu piculoſā viā agere. ¶ Tertius eſt, qñ hēt aliqd agere, qd exiſtēs ī pcō mortali nō pt facere ſine pcō mortali, ſicut dicere miſſaz ꝛc. hmōi. ¶ Quartus, qñ hēt copiam

piã ꝯfeſſoris, qui põt eũ abſoluere a pctis: a quibus ſuus cõfeſ=ſor non põt, ⁊ veriſimile eſt ꝙ in quadrageſima talẽ copiã nõ hẽbit. ¶ Quintus eſt, qñ habet ꝯſcientiã, ꝙ ſtatim debeat cõfiteri: quia tenẽt aut talez conſcientiam deponere, aut cõfiteri. Et licet hoc poſſit differri, vt predictũ eſt: melius tñ ⁊ tutius eſt ꝙ̃ primũ ꝯfiteri poſt pcm̃ cõmiſſuz, ꝑꝑ multa mala ⁊ pericula, que euenire poſſunt, ⁊ multa bona, que inde ſequuntur.

¶ Qualiter ſacerdos ſe habere debet erga penitentes ⁊ ſubditos ſuos, in ſacramento Penitentie. Ca. 4.

ET qꝛ officiũ ſacerdotis parochialis ⁊ curati eſt animarũ ſibi commendatarũ ſaluti pro viribus intendere, diligẽter ⁊ vigilanter debẽt ſtudere ⁊ procurare, vt aĩas ſibi cõmiſſas a peccatis eruat, ⁊ ad confeſſionem ⁊ pñiam inducat: quia ſi eius cauſa perierint, reddere rationez tenebitur de eis in die iudicij. Requiret eniz deus de manu ipſius oues ſibi cõmiſſas. Et ideo verbo ⁊ exẽplis debet, quantũ in eo eſt, eos a peccatis auertere: frequenter eos admonendo, corripiẽdo, increpãdo, rogando, perſuadendo, vt caueant a pctis: ⁊ ipſe tanquam virtutis ſimulacrum debet ſe coram illis irreprehenſibilem exhibere: quia plus proſunt facta ꝙ̃ verba, ⁊ bona exempla quã eloquens predicatio: ⁊ magis eos mouent ad bene viuenduz bona opera ꝙ̃ prolata verba. Diligens itaqꝫ ſacerdos inſtãte tẽpore quadrageſime debet inſtare ⁊ premonere oẽs ſibi ſubditos, vt tempeſtiue veniant ad ꝯfeſſionem: ⁊ nõ expectent finez quadrageſime: qꝛ melius poterũt examinari: ⁊ quia ꝯſequẽtur multas indulgentias: que tpe quadrageſimali ꝯceduntur: q̃ ſine cõtritione ⁊ confeſſione nullũ hñt effectum. De qua quidez ꝓmonitione hr̃ in penitẽtiali Romano. ¶ Hebdomada priori ante initium quadrageſime presbyteri plebium conuocent ad ſe populũ: ⁊ diſcordãtes canonica authoritate recõciliẽt: ⁊ oĩa iurgia ſedent. Et tunc primũ cõfitentibus pñiam dent: ita ꝙ anteꝙ̃ caput ieiunij veniat, oẽs confeſſi pñiam acceptã habeãt, vt liberiꝰ dicere poſſint, dimitte nobis debita nr̃a, ſicut ⁊ nos dimittimus debitoribus noſtris. Et beatus Auguſtinus. Presbyteri admonere debent plebẽ ſibi ſubiectam: vt oĩs qui ſe ſẽtit mortifero pcti vulnere ſauciatũ, feria quarta ante quadrageſimaz cũ omni feſtinatione recurrat ad viuificãtẽ matrẽ *Hinc ieiuniorũ noſtrorũ fructus.*

 eccleſiam:

eccleſiaȝ: vbi mali qd̃ ɔmiſit cuȝ oĩ humilitate ⁊ ɔtritione cordis ſimpliciter ɔfeſſus ſuſcipiat remedia pn̄ie, ſm̃ modū canonicis authoritatibus prefixū. Nō ſolū aūt ille, qui mortale aliquid cōmiſit, ſed et oĩs homo quicunqȝ ꝗ recognoſcit immaculatā Chriſti tunicaȝ, quā in baptiſmo accepit, peccati macula polluiſſe, ad propriū ſacerdotē feſtinet venire: ⁊ cum puritate mentis oēs tranſgreſſiones, oĩa peccata, quibus dei offenſam ſe incurriſſe meminit, humiliter cōfiteatur: ⁊ quicquid ei a ſacerdote fuerit iniunctuȝ, ac ſi ab ipſo omnipotentis dei ore eſſet prolatum, ita diligenter intendat ⁊ cautiſſime obſeruet.

¶ Sacerdos tenetur ſcire cenſuras, ⁊ caſus reſeruatos.

SAcerdos igit̃, vt melius ſciat ſibi ſubditos a pctīs purgare, ſtudeat diligenter hĩc ⁊ ſcire caſus reſeruatos dn̄o pape, ⁊ epõ, ⁊ cenſuras vtriqȝ reſeruatas, ⁊ ea, que ſunt in iure, ⁊ per conſtitutiones ſynodales: Que quidem hic breuiſſime pro maiore commoditate ponent̃. ¶ Et primo, cēſure pmulgate in cena dn̄i in pceſſu annuali curie. ¶ Subſequēter, que in iure vel extrauagātibus, ⁊ ɔcilio Latera. edite ſunt, ⁊ ipſi dn̄o pape reſeruant̃. ¶ Tertio, q̄ epĩs ⁊ dioceſanis reſeruāt̃. ¶ Quarto, q̄ aliqñ dn̄o pape, aliqñ epõ reſeruāt̃. ¶ Ultimo, caſus epales de iure vel de ɔſuetudine epĩs reſeruati ⁊ dioceeſanis ordinarie ponūnt̃. ¶ Sed prius aliquid d̃ excōicatione dicēdū eſt.

¶ Excommunicatio quid ſit, ⁊ quotuplex. Cap. 5.

EXcōicatio dĩ excluſio. ſ. a cõione. Sicut aūt ē triplex cõio fideliū. ſ. ɔuerſatione, vel loquela, cibo, ſalutatione, ⁊ huiuſmodi: in ſacrorum ſuſceptione: ⁊ bonoruȝ ſpūalium participatione, que ſiūt in eccleſia iuxta illud, Particeps ego ſuȝ oīuȝ timentiū te, ps. 118. ſic triplex põt dici excõicatio alijs omiſſis. ¶ Et prima eſt maior, que ēt dĩ anathema: ⁊ excludit a p̄dicta triplici cõione. 3. q. 4. c. Engeltrudā. ⁊ 11. q. 3. Sicut apl̄i. ⁊ c. nihil. ¶ Scd̃a eſt excõicatio minor que excludit a participatione ⁊ cõione ſacrorum paſſiua tm̄, ſm̃ Jo. de Lig. vt de cle. excõi. c. ſi celebratur. ⁊ de hac. 11. q. 3. cum excõicatio. ⁊ 3. q. 4. Engeltrudaȝ. ¶ Tertia eſt excõicatio data a deo. ſ. inflicta ꝓ quolibet pctõ mortali. 11. q. 3. Audi. Et ſciendum ꝙ excõicatio maior qñqȝ infligitur ab hoĩe, ſiue a iudice pro diuerſis cauſis, q̄ hic nõ ponuntur ꝓꝑ innumeros caſus: qñqȝ a iure particula- ri. ſ.

riſin ꝯcilijs ſynodalibus alicuius ciuitatis, vel prouincialib⁹ alicuius prouincię: aliq̄n a legatis ipſarū prouinciarū, que nō ligat niſi hoies illius prouincię. Et ēt iſtę hic non ponunẗ. Aliq̄ ſunt a iure cōi, ꝛ extrauagantibus: vel vniuerſalibus ꝯcilijs, ꝛ a ſummis pontificibus: quę vbique ligant. Quę in particulari hic inferius ponuntur, ſecundum quod haberi potuerunt.

Caſus ꝛ cenſurę reſeruatę domino papę in proceſſu annuali in cena domini.

Excōicanẗ oēs heretici, ſchiſmatici, ꝛ fautores, adherētes, ꝛ qui cū eis cōmerciū hñt, ꝛ q vicleuiſtis hẽticis deferūt arma, vel alia ꝓhibita, aut vinū, oleū, veſtes, granū, ꝛ hmōi. 2. Piratę ꝛ latrūculi marini: ꝛ recipiētes eos, ꝛ dātes eis fauorē, vel ꝯſiliū. 3. Qui in terris ſuis noua pedagia iponūt, vel ꝓhibita exigūt. 4. Et qui imponūt collectas, vel onera eccleſiaſticis pſonis: ꝛ q exigūt tā realia, q̄ pſonalia. 5. Falſarij literarū aplicarū vel ſupplicationū ꝑ ſummū Pōtif. vel vicecācellarū, vel eoꝝ vices gerētiū: 6. Qui equos, arma, ferrū, lignamina, ꝛ alia ꝓhibita deferūt ſarracenis, ꝛ turcis, ꝛ alijs īfidelib. qb⁹ xp̄ianos īpugnāt. 7. Impedientes, ꝛ inuadētes eos q victualia ꝛ alia neceſſaria ad vſuz Ro. Curię ōferūt. 8. Verberātes, vel capiētes, ſeu impediētes, vel occidentes eos, q ad ſedē aplicā vadūt, vel ab ea recedūt, ꝛ eos q moranẗ in curia: ꝛ dātes auxiliū, ꝯſiliū, vł fauorē: vł mādātes talia fieri. 9. Itē capiētes, detinentes, vulnerātes, mutilātes, icarcerātes, īterficiētes patriarchas, archiepos, ꝛ epos, eorūq3 mādatores. 10. Qui verberāt, vel capiūt, ſeu bonis ſpoliāt eos, q cās ſuas pſequuntur in curia, vel aduocatos, ſeu pcuratores eoꝝ, ꝓp hmōi pſecutionē cārū. 11. Qui ꝓhibēt, vel ſtatuūt ne pareatur lřis ꝛ mādatis aplicis, ſeu legatorū, ꝛ nūciorū, ꝛ iudicū delegatorū dñi papę: ꝛ fauētes. 12. Qui ſe ſubtrahunt ab obediētia dñi papę: ꝛ S. Rom. eccleſię ꝛ fauentes. 13. Qui vſurpāt ſibi iuriſdictionē, ſeu fructus eccleſiaſticos, ſeu ad eccl'aſticas perſonas ꝑtinētes: ꝛ dātes ꝯſiliū, auxiliū, vel fauorē. 14. Quicūq3 ſuperioritatē hñs ꝓhibet quoquo modo ne aliqs de vacatione alicuius beneficij ſcribat, ſeu certiorē reddat quē placētra dñū eorū exiſtentē: vel impediunt directe, vel indirecte, ne ꝯſequanẗ prouiſiones beneficiorū, ſeu dignitatū ſibi au=

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

thoritate aplica ꝯcellarū: ⁊ dātes ꝯſiliū, vel fauorē, vel nō obuiantes cū pn̄t. 15. ❡ Verberātes, vel capiētes, vel deprędātes romipetas accedētes, morātes, ⁊ recedētes, ⁊ dātes ꝯſiliū, auxiliū, vel fauorē. 16. ❡ Hoſtiliter diſcurrentes per terras eccl'ę: inuadētes ⁊ occupātes eaſdē: ⁊ dātes ꝯſiliū, auxiliū, vel fauorē. 17. ❡ Qui abſoluūt a prędictis caſibus pręterꝙ̄ in mortis articulo, (⁊ tūc ēt excōicati debēt fidē pręſtare de ſatiſfactione vel dare ſufficientē cautionē) ſunt excōicati, ⁊ priuati oībus iuriſdictionibus prędicandi, cōfeſſiones audiēdi, ⁊ miniſtrādi ſacr̄a. Et nota ꝙ nullus eximit a pęnis ⁊ cēſuris ſuperius poſitis, ēt quacunqꝫ pręfulgeat dignitate eccleſiaſtica, vel ſeculari.

❡ Cenſurę quę reſeruantur domino papę in iure vel extrauagantibus ex concilio Lateranenſi. Cap. 7.

Cenſurę quę reſeruantur dn̄o papę: ꝑter ſupradictas, ſunt infraſcriptę. vcꝫ. 1. ❡ Excōicati nominatim a dn̄o papa. 2. ❡ Radētes aliquid: vel eīnēdātes i lr̄is Dn̄i papę. 3. ❡ Inſecutores hoſtiliter cardinaliū vel alicuius clerici, vl' religioſi ď familia dn̄i papę vel cardinaliū; ꝑcutiētes, ⁊ capiētes eoſdē: ⁊ dātes ꝯſiliū, auxiliū, ⁊ fauorē: receptatores, ⁊ defenſores taliū. in c. Felicis. de pęn. lib. 6. 4. ❡ Percutientes, capientes, vel bānientes epm̄ temere, vel iniurioſe: ⁊ id fieri mandantes, ſocii, ⁊ dantes cōſiliū, auxiliū, vel fauorē. 5. ❡ Officiales, qui in aliquo ꝑdictorū fuerint culpabiles. Cle. 1. de pęnis. 6. ❡ Qui ſine lr̄ia ſedis aplicę aſſentiūt noīationi, vel electioni, aſſumptioni in ſenatorem, vel capitaneum, vel patritiū, ſeu rectorē ad regimen vrbis Romę. 7. ❡ Qui electus in ſenatorē vel ⁊c. vt ſupra, vltra annū de tali offō ſe ipediuerit. 8. ❡ Qui taliter aſſumpto ſine lr̄ia, vt ſupra, intēdūt, vl' obediūt: ⁊ q tales mō ꝑdicto elegerūt, noīauerūt, vel aſſumpſerūt. 9. ❡ Qui talibus dāt auxiliū, ꝯſiliū, vel fauorē, publice, vel occulte, tā noīationibꝰ, vl' aſſumptionibus, ꝙ̄ noīatis vel aſſumptis. De elec. c. Fūdamēta. li. 6. 10. ❡ Exenterantes ⁊ in fruſta incidētes corpus mortuū: ⁊ in aqua coquētes: vt oſſa ſeparēt a carnibꝰ, vt ad aliū locū ad ſepeliendū deferatur. Bonifac. 8. 11. ❡ Accedentes ad ſepulcrū dn̄i ſine lr̄ia. 12. ❡ Clerici ſcienter ⁊ ſponte in diuinis tā in eccleſia ꝙ̄ alibi participātes cū excōicatis iudicialiter a papa. ď ſen. excom. c. ſignificauit. 13. ❡ Clerici, vel religioſi inducentes

aliquē ad vouēdū, vel iurādū, vel ꝑmittēdū de eligēda ſepultura apud eorū eccl'as, vel electa mutāda. De penis. c. cupientes. in cle. 14. ¶ Excōicati ex gn̄ali ſn̄ia ſuorū dioceſanorū hn̄tes literas ap̄licas falſas, niſi infra 20. dies poſtꝗ̄ ſe cognouerit hr̄e l'ras falſas, illas deſtruxerint, aut reſignauerit, nō pn̄t abſolui poſt lapſum 20. dierū, niſi a ſede ap̄lica. De cri. fal. c. Dura. 15. ¶ Religioſi ꝯferentes ſcr̄a cōionis, vel extreme vnctionis ſine lnia parochialium. 16. ¶ Religioſi ſolēnizātes mr̄imonia. 17. ¶ Religioſi abſoluentes excōicatos a iure, vel a ꝯſtitutionibus ſynodalibus: aut a culpa ⁊ pena. De priuil. c. religioſi. in cle. 18. ¶ Religioſi abſoluentes a caſibus ⁊ cenſuris in extrauagantibus reſeruatis. Sixtus 4. 19. ¶ Religioſi mendicātes trāſeuntes ad ordines nō mēdicantiū., preterꝗ̄ ad Carthuſiēſes. Martinus 5. 20. ¶ Religioſi nō mēdicantes recipientes ad ordines ſuos frēs mendicantes, ēt hn̄tes literas Ap̄licas. Mart. 5. 21. ¶ Magiſtri excludētes fratres predicatores a ſtudio Pariſienſi Alexander 4. 22. ¶ Qui libellos famoſos, vl' rhythmos faciunt ꝯtra ordinē predicatorū ⁊ minorū. Alex. 4. 23. ¶ Dicentes vel defendētes ꝙ fratres ꝑ̄dicatores ⁊ minores non ſint in ſtatu ꝑfectionis: ⁊ ꝙ nō liceat eis de eleemoſynis viuere: aut ꝙ nō poſſint ꝑ̄dicare, vel ꝯfeſſiones audire. Alex. 4. 24. ¶ Facientes damnabilē violentiā in locis fratruꝫ ꝑ̄dicatorū. Clemēs 5. 25. ¶ Intrantes monaſteria ſororū ordinis predicatorū ⁊ minorū in caſibus non ꝯceſſis. Bonifa. 9. quo ad predicatores: ⁊ Eugen. 4 quo ad minores. 26. ¶ Dn̄i tp̄ales, ⁊ ēt ep̄i, q̄ cogunt aliquem celebrare tp̄e interdicti gn̄alis, vel cū cāpana, vel voce ꝑconis excōicatos, vel interdictos vocant ad diuina: vel q̄ prohibent excōicatis ⁊ interdictis, ne de eccl'ia recedant, dū miſſarū ſolennia agunt, cū a celebrātibus fuerint requiſiti gn̄al'r, vel ſpāl'r vt exeant. 27. ¶ Interdicti, vel excōicati publici poſtꝗ̄ fuerint moniti noīatim a celebrātibꝰ vt exeāt, ſi nō exierint ſunt excōicati: ⁊ abſolutio pape reſeruatur. De ſen. exc. c. grauis. in cle. ¶ Simoniaci in quocūque ordine, ⁊ beneficio. Martinus 5. Eugenius 4. Paulus 2. Sixtus 4. 28. ¶ Facientes pactum in curia pro gratia conſequenda. 29. ¶ Qui ſciuerit aliquem committere ſimoniam in curia: ⁊ nō denūciauerit pape, vel alij ab ipſo deputato infra

duos menſes. Euge. 4. 30. ¶ Recipientes aliquid pro ingreſſu
monaſteriorum. Urbanus 5. Ne in vinea. 31. ¶ Inquiſitores,
qui cõtra ↄſciam miſerint procedere ↄtra aliquez hereticum:
vel alicui iniuſte crimen hereſis impoſuerint, vel vexauerint.
De here. c. Multorũ. in cle. 32. ¶ Iniiciens enormiter man⁹
violẽtas in clericũ, vel religioſuz, pfeſſuz, vel nouitiũ, vel ↄuer
ſum ſecularẽ tradentẽ ſe ⁊ ſua, honeſte viuentẽ, ⁊ audientẽ ho-
ras: Itẽ clericũ ↄiugatũ nõ bigamũ, incedentẽ in habitu cleri
ci: Itẽ depoſitũ verbaliter tm̃: Itẽ per ſaltum promotum: Itẽ
excõicatum: Itẽ incedẽtem ſine habitu clericali ante admoni
tionẽ. Item clericus, qui ex ira ſeipſum enormiter percutit, eſt
excõicatus excõicatione papali. 17. q. 4. cap. Siquis ſuadente.
33. ¶ Officiales Romane curie: qui pro taxis, mercedib⁹, emo
lumentis, laboribus regularibus, aut cuiuſcunqz alterius ope
ris lucro, recipiunt aliquid in pecunijs, reb⁹, bonis, aut pmiſ-
ſionibus, quocunqz modo, Et a ſponte offerentib⁹, aut vltra ꝙ
in eorũ officiorũ antiqua inſtitutione ſtatutũ eſt, ⁊ tenent ſatiſ-
facere illis, a quibus receperunt. Julius 2. in extraua. Etſi Ro
manus. ⁊ Leo. 10. in concil. Lateran. In aplici. 34. ¶ Cardina
les vota data in conſiſtorio, ⁊ ibi geſta, aut dicta, que in odiuz,
preiudiciũ, aut ſcãdalũ alicuius redundare poſſent, verbo, aut
ſcripto, vel alio modo reuelantes: ⁊ ẽt, ſi per pontificẽ indictũ
ſit ſilentium in aliqua re, eã manifeſtantes ſunt excõicati: ⁊ a ſo
lo papa abſoluuntur cũ expreſſione cauſe. In concil. Lateran.
Leo. 10. superne diſpoſiti. 35. ¶ Predicatores tam clerici quã
religioſi, miracula falſa, aut incerta, vel prophetias, que ex ſa-
cra ſcriptura non conſtant, predicantes, ſeu qui epis, aut ſupe-
rioribus detrahere in ſuis pdicationibus pſumunt, nõ obſtãte
quocũqz priuilegio, excõicationis ſniaz incurrunt: ⁊ abſolutio
pape reſeruat. Leo. 10. in concil. Latera. Superne maieſtatis.
36. ¶ Pragmaticã ſanctionẽ in regno Francie, ⁊ alibi ſeruan
tes: ⁊ ſm eã iudicãtes, ⁊ eã faciẽtes, aut pmittẽtes ſeruari: ⁊ nõ
delẽtes eã de libris, archiuis ⁊ capitularib⁹, excõicant: ⁊ abſo
lutio pape reſeruat. Leo. 10. in concil. Lateran. Paſtor bonus.

¶ Cenſure epiſcopis ⁊ dioceſanis reſeruate.

Epiſcopis, ⁊ dioceſanis reſeruantur infraſcripte cenſure,
vz. ¶ Cõtumaciter aſſerentes Romanã eccleſiã non eſſe

caput

caput oīuʒ eccleſiarum. Diſt. 19. ca. Nulli fas. Si tñ firmiter ⁊ veraciter ita crederet, eſſet hereticus, ⁊ abſolutio papę reſeruata per ꝓceſſum annualeʒ. 2. ¶ Utens literis, vel ſupplicationibus papalibus falſo ſcienter, ⁊ retinens eas ⁊ non lacerans. 3. ¶ Laici recipiētes literas, ſeu bullas papales, nō de manu papę vel deputatoruʒ, vel ꝑ nunciuʒ nō recipiētē de manibus eoruʒ, quādo eſt perſona magnę authoritatis. De cri. fal. c. dura. 4. ¶ Electus minus ꝙ̄ a duabus partibus cardinaliuʒ in papā, ſi tali electioni conſentit: ⁊ oēs recipiētes euʒ. De elec. c. licet. 5. ¶ Impugnantes literas electi in papā ante eius coronationē. Bñdictus. 11. in extraua. 6. ¶ Qui loquunt̄ ſecrete, vel mittunt lr̄as, vel nūciuʒ ad aliquē cardinaliuʒ, dū ſunt in cōclaui, occaſione electionis papę. De elec. c. Ubi periculum. lib. 6. 7. ¶ Dñi ⁊ officiales, q nō ſeruāt ꝯtēta in capl̄o de elec. papę ſupra alleg. Ubi periculū: vel circa ipſum fraudē cōmittunt. Ibidē. 8. ¶ Principes, ſenatores, cōſules, q infra mēſeʒ a die notitię de delicto cōmiſſo ꝯtra cardinales vel familiares papę ⁊ ipſoꝝ cardinaliū nō faciunt iuſtitiā ſm ꝯtinentiā capl̄i felicis. de pen. ſunt excōicati. Ibidem. 9. ¶ Omnes principes ⁊ officiales, qui tertio admoniti ab ep̄is vel eccleſiaſticis perſonis recuſant facere iuſtitiā ſup coꝝ cauſis. 23. q. 5. ca. Adminiſtratores. 10. ¶ Oēs officiales, qui euacuant iuriſdictionē ⁊ authoritatē prelatorum, quā hñt in ſuis boibus: ⁊ ſucceſſores dictorum officialium: niſi infra mēſem errorē ſuorū predeceſſorum correxerint. De immu. eccl. c. Non minus. ⁊ c. Aduerſis. 11. ¶ Spoliantes naufragos bonis ſuis: niſi ablata reſtituāt ꝙ̄ citius poterunt. Diuerſę opiniones ſunt, ſi ſit Canon latę ſentētię. De rapt. excōi. 12. ¶ Ubi propter diuerſitatem inhabitantium vnus ep̄s nō poteſt populo ſupplere, debet ſibi vicarium ſubſtituere, qui populo ſatisfaciat: ⁊ talis vicarius dēt ꝑ oīa ſubeſſe epiſcopo principali: q ſi aliter ſe ingeſſerit, eſt excōmunicatus. De offi. ord. c. Quoniam. 13. ¶ Participans cum excommunicato in crimine, propter quod eſt excōicatus, dando ei conſilium, auxilium, vel fauorem. De ſenten. excommu. cap. nuper. 14. ¶ Omnes grauantes per ſe, vel per alios, in beneficijs, vel alijs ſuis rebus, clericos vel eoꝝ conſanguineos: quia noluerunt eligere illum, pro quo rogabantur. De elec. cap. ſciant

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

cuncti. 15. ¶ Extorquentes abſolutionē a ſententijs excom-
municationis, ſuſpenſionis, ⁊ interdicti, per vim, vel metū, ex-
tra de ijs, que vi me, ve cauſa fi. c. vnico. lib. 6. 16. ¶ Compellen
tes prelatos, vel eccleſiaſticas perſonas ad ſubmittendum ec-
cleſias, ſubijcienda bona immobilia, vel iura eccleſiarum lai-
cis, ad cognoſcendum ſeu profitendum ſe retinere ab eis, vel
ad ſtatuendū laicos in patronos, ſeu aduocatos eorū in per-
petuū, ſeu ad non modicum tempus ſine licentia pape, ⁊ capi
tuli. De reb. eccle. non alie. c. Conſuetiſſimo. 17. ¶ Laici ſi vſur-
pant, vel exigunt aliquid de rebus eccleſiaſticis immobilibus
vltra impoſitationem contractuum factorum, vel faciendorū,
ſi moniti non deſtiterint, etiā taliter ablata reſtituendo vbi ſu
pra. 18. ¶ Impedientes litigare in foro eccleſiaſtico, corā de-
legato, vel quocunq alio iudice eccleſiaſtico in cauſis, que de
iure, vel cōſuetudine poſſunt ibidem exerceri. De imm. eccle. ca.
Quoniam. lib. 6. 19. ¶ Impedientes ſequeſtrationem vel fru-
ctus ſequeſtratos occupantes, poſt vnam diffinitiuam ſenten-
tiam apud ſedem apoſtolicam promulgatam, ſuper aliquo
beneficio: etiam ſi nulla foret. In clem. vnica. de ſequeſtra. 20.
¶ Procurantes quod conſeruatores ſe intromittant de alijs,
quam de manifeſtis iniurijs, ⁊ exigētibus iudiciariam poteſta
tem. De offi. ⁊ poteſta. c. fin. lib. 6. 21. ¶ Fingentes caſum frau-
dolenter, per quem iudex vadat, vel mittat ad aliquam mulie-
rem pro teſtimonio ferendo. De iudic. capi. mulieres. lib. 6.
22. ¶ Cōcedentes repreſalias ꝯtra ꝑſonas eccleſiaſticas, ſpe
cialiter vel generaliter, ſi ſunt ſingulares perſone, ſunt excom
municati: ſi vniuerſitas, eſt interdicta. De iniu. ⁊ dam. da. cap.
vnico. lib. 6. 23. ¶ Clerici habentes officium vicecomitis, vel
prepoſiti ſecularis, ſi admoniti non deſiſtant. Ne cle. vel mo. c.
Clericus. 24. ¶ Contrahentes matrimoniū cum conſangui
neis, vel affinibus, vel monialibꝰ ꝓfeſſis, vel religioſis, vel cū
clericis in ſacris ordinibus ꝯſtitutis, tā ipſi clerici ⁊ religioſi ⁊
ꝯſanguinei, vel affines ꝯtrahētes, ꝗ̄ ꝑſone cū qbus ꝯtraxerit,
oēs ſunt excōicati. In cle. vnica. d ꝯſan. ⁊ affi. 25. ¶ Monachi
⁊ canonici regulares, archidiaconi, decani, ꝑpoſiti, plebani,
cātores, ⁊ alij clerici ꝑſonatū hn̄tes, vel qcūque pr̄sbyteri, q le-
ges, vel phyſicā audiūt, extra clauſtrū, niſi infra duos mēſes re
dierint.

dicerint. Ne cle. vel mo. ca. ſi. 26. ¶ Doctores, qui legunt leges,
vel phyſicā, ſi retinēt in ſcholis ſuis religioſuꝫ q habitu depoſi
to ſue religionis audire vult leges vel phyſicā. Ne cle. vel mo.
c. Ut periculoſuꝫ. lib. 6. 27. ¶ Religioſi tacite, vel expreſſe pro=
feſſi: qui temere habitū ſue religionis dimittunt. Ibidem. 28.
¶ Religioſi, qui ſine lr̄ia ſuorū p̄latorū vel maioris partis cō=
uentus accedūt ad ſtudia. Ibidē. c. periculoſa. 29. ¶ Religioſi
decimas eccleſie debitas ſibi appropriātes: vel fraudātes eccle
ſias circa eas: vel eas ſolui nō p̄mittētes, niſi requiſiti ↄ̄ſtiterit
infra mēſē. In cle. 1. de deci. 30. ¶ Monachi ⁊ canonici regu=
lares, qui non hn̄t adminiſtrationes, ſi intrāt curias principū
ſine lr̄ia ſuorū p̄latorū: vel ſi inferant dānū p̄latis, vel monaſte
rijs. c. ne in agro. de ſta. mo. in cle. 31. ¶ Monachi tenentes ar
ma inuaſiua infra ſepta monaſterij ſine lr̄ia abbatis. c. ne in a=
gro. de ſta. mo. 32. ¶ Statum beginarum aſſumentes, vel illuꝫ
ſectantes. in clem. 1. de religioſis. 33. ¶ Religioſi, qui in ſermo=
nibus ſuis retrahunt populū a ſolutione decimarū: vel ſibi cō=
fitentibus non faciunt conſcientiā de decimis ſoluendis, ſi fue
rint requiſiti. in cle. Cupientes. de penis. 34. ¶ Religioſi qui
non ſeruāt interdictū, quē ſeruat matrix eccleſia. in cle. 1. de ſen
ten. exc. 35. ¶ Religioſi mendicantes, qui de nouo domos ad
habitandū recipiunt, vel receptas mutant ſine licētia ſedis a=
poſtolice. De reli. do. c. vnico. lib. 6. 36. ¶ Fratres minores vel
eremitani recipiētes fratres ordinis p̄dicatorū ad habitū ſuū.
37. ¶ Alienantes bona eccleſiaſtica, ſeu infeudātes, ſeu faciē
tes pactū, q ipſorū dn̄ium transferatur ac concedentes, hypo
thecantes, infeudantes, vel in emphyteuſim concedentes, ſeu
locantes, preterquam in caſibus a iure conceſſis. 38. ¶ Reci=
pientes tales alienationes, ſeu locationes. Paulus 2. in extra=
uag. 39. ¶ Impedientes viſitationem monialium, ſi moniti
non deſtiterint. de ſta. mo. c. 2. in cle. 40. ¶ Directores monia=
liū in electionibus: niſi abſtinuerint in his, per que poſſit oriri,
vel nutriri diſcordia. de elec. c. Indemnitatibus. lib. 6. 41.
¶ Magiſtri, ⁊ ſcholares tractātes cū aliquo ciue Bononiēſe
de cōductione hoſpitij, irrequiſitis inquilinis: niſi tēpus cōdu
ctiōnis elapſum fuerit. de loca. ⁊ cōdu. ca. 1. 42. ¶ Emens rem
eccleſie, vel aliter acquirēs a ſchiſmatico. 43. ¶ Tenēs bene=
ficium

ficiū a ſchiſmatico. 44. ¶ Innitēs ordinationi factę per ſchiſ=
maticū. Iſti tres caſus hñr in c. 1. de ſchiſma. 45. ¶ Qui chri=
ſtianum mandant interfici per aſſaſſinos, ēt ſi caſus non fuerit
ſecutus: ꝛ talibus dans auxilium, conſilium, vel fauorē, de ho
mi. c. pro humani. lib. 6. 46. ¶ Clerici locantes domos manife=
ſtis vſurarijs alienigenis ad fęnus exercendum. de vſu. c. 1.
lib. 6. 47. ¶ Officiales cōitatum facientes, vel dictantes ſtatu
ta ſuper vſuris ſoluendis, ꝙ non reſtituantur: vel iudicantes
ſm illa: vel non delentes ſi pñt infra tres menſes de libris cōi=
catum: vel illa ſeruātes. de vſu. c. Ex graui. in clemen. 48. ¶ Se=
pelientes in cęmeterio tempore interdicti in caſibus a iure nō
ꝯceſſis excōicatos publice, interdictos nōīatim, vſurarios ma
nifeſtos. in cle. 1. de ſepul. 49. ¶ Sepeliētes hęreticos, creden=
tes, ꝛ fautores, receptatores, defenſores eoꝝ ſciēter in cęmete
rio eccl'aſtico, nec debēt abſolui, niſi ꝓprijs manibꝰ extumula
uerint cadauera eorū. i c. quicūqꝫ. de hęr. 50. ¶ Inqſitores hę=
reticę prauitatis ꝑtextu officij pecuniā extorquētes. 51. ¶ Inq
ſitores, ſi ſcienter bona eccleſiarū occupant. 52. ¶ Inqſitores
bona eccl'iarū ob delictū clericoꝝ fiſco ēt eccleſię applicātes
in cle. 2. de hęre. 53. ¶ Dñi tpales quocunqꝫ noīe cenſeātur,
qui de crīe hęreſis cognoſcunt, vel iudicant. 54. ¶ Dñi tpales
captos per epm vel inquiſitorē pro hęreſi a carcere liberātes
55. ¶ Dñi tpales, ſi executionē hmōi officij ab epo vel inqſi=
tore eis iniūctā nō implēt: put ad eoꝝ ſpectat offm. 56. ¶ Dñi
tpales, ſi directe vel indirecte ꝑſumunt ſniaꝫ, vel ꝓceſſuꝫ inqſi
torū, ſeu dioceſanorū impedire. 57. ¶ Si dioceſano, vel inqſi=
tori ꝑſumpſerint ſe opponere i his, q̄ ad ꝑfatū negotiū incum=
būt, aut quēlibet ipedire. 58. ¶ Dātes talibus ꝯſiliuꝫ, vel fauo
rem. Oēs iſtę cenſurę continent in c. vt inquiſitionis. de hęre.
lib. 6. 59. ¶ Exercentes regimē in triremibus infideliuꝫ. de iu=
dę. in c. ita quorundā. 60. ¶ Principes, ꝛ officiales, qui tertio
admoniti ab epis, vel viris eccleſiaſticis, recuſant facere iuſti
tiā ſup eoꝝ cauſis. 23. q. 5. adminiſtrātes. 61. ¶ Faciētes ſtatuta
ꝛ iudicātes ſꝫ ea ꝯtra libertatē eccleſię. de ſen. exc. c. Nouerint.
62. ¶ Itē q talia iudicata in publicā formā redigunt. Ibidē.
63. ¶ Percutiens clericum vel religioſum leui percuſſione.
64. ¶ Laici ſortilegi, incātatores, inuocatores dęmonū, ꝛ diui=
natores

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

natores vtriuſqꝫ ſexus excõicant. Leo. 10. in ꝯcil. Lateran. Su=
perne diſpõnis. 65. ¶ Gloſantes, ſeu cõmẽtãtes, vel interp̃tã=
tes ꝯſtitutiones factas in ꝯcil. Lateran. q̃ ꝯtinent in bulla, q̃ in
cipit. Superne diſpõnis. 66. ¶ Predicãtes, vel diſputãtes ver
bo vł ſcripto, ꝙ mõtes pietatis inſtituti iuxta tenorẽ termina
tionis ꝯcilij Lateran. ſint male ordinati, excõicãtur. Leo. 10. in
ꝯcilio Latera. Inter multiplices. 67. ¶ Imprimentes, vel im
primi facientes libros vel aliquã ſcripturaꝫ ſine examine ꝛ ap
probatione vicarij dñi pape, ꝛ magr̃i ſacri palatij in vrbe: ꝛ ex=
tra vrbeꝫ ſine licentia dioceſani ꝛ inquiſitoris heretice praui=
tatis, excõicant. Leo. 10. in cõcil. Lateran. inter ſolicitudines.

¶ Caſus qui ſunt aliq̃n papales, aliq̃n epiſcopales. Ca. 9.

Incẽdiarij eccłarũ, vel monaſterioꝝ, vel pioꝝ locoꝝ ſunt
excõicati ipſo iure excõicatiõe epali: ſed poſt denũciatio
nẽ ſunt excõicati excõicatione papali. De ſent. excõ. tua nos. 2.
¶ Effractores cũ ſpoliatione ecclarũ vel monaſterioꝝ vel pio
rũ locorũ ante denunciationẽ ſunt excõicati excõicatione epa
li: poſt denũciationẽ vero papali. Ibidẽ. 3. ¶ Dãtes lniaꝫ offẽ
dẽdi, vel grauãdi eos, q ſniãs excõicationis, vel interdicti tule
rũt ꝯtra quecũqꝫ: niſi ſniam ipſaꝫ re integra reuocauerint: vel ſi
ad hoꝝ captionẽ ꝓceſſuꝫ fuerit, niſi ĩfra octo dierũ ſpatiũ oĩa
reſtituerint, vſqꝫ ad duos menſes eſt epalis: ꝛ exindẽ papalis.
4. ¶ Itẽ q tali ſnia data vti auſi fuerit. 5. ¶ Itẽ, q motu ꝓprio
aliqd ꝓmiſſoꝝ cõmiſerit, eſt epalis, vel papalis vt ſup. de ſent.
exc. quicũqꝫ. 6. ¶ Itẽ abſoluti a ſnĩa excõicationis rõne pericu
li alicuius, ſi poſt periculũ nõ repñtãt ſe illi, q põt eos abſolue=
re, in eãdẽ ſniaꝫ ĩcidũt papalẽ, vel epalẽ. 7. ¶ Participãtes in
crĩe cũ excõicatis aliq̃n ſũt excõicati excõicatione papali, ali=
q̃n epiſcopali, ſm ꝙ excõicatio fuerit papalis vel epiſcopalis.

¶ De caſibus epiſcopis reſeruatis. Cap. 10.

Debet ẽt ſcire ſacerdos caſus epis reſeruatos de iure, vel
de cõſuetudine, ꝛ ẽt caſus ſynodales. De qbꝰ caſibꝰ ſunt
varie opiniones doctoꝝ. Aliq enĩ ponũt plures, ꝛ aliq paucio=
res. vñ materia ipſa nõ eſt bñ clara. Et i ſum. Piſana dr, ꝙ Bñ
dictꝰ papa 11. ĩ extraua. Inter cũctas, declarauit quatuor eſſe
caſꝰ de iure. ¶ Primꝰ. ſ. pctm̃ clerici, p qd ĩcurriſſet irregulari
tatẽ. ¶ Scds, de incendiarijs. ¶ Tertius, de pctõ, ꝑꝑ qd indi
cenda

cēda eēt ſolēnis pnīa. ¶ Quart⁹, de excōicatis excōicatione
maiori. ¶ Itē declarauit. 5. eſſe caſus epiſ reſeruatos de appro
bata conſuetudine. ¶ Primus eſt pctm̄ homicidij voluntarij.
¶ Scd̄s, eſt pcm̄ falſariorū. ¶ Tertius eſt pcm̄ violātiū eccla-
ſticā libertatē. ¶ Quart⁹, eſt pcm̄ violātiū ecclaſticā immuni
tatē. ¶ Quintus, eſt pcm̄ ſortilegoꝝ, diuinatoꝝ, ⁊ incantatoꝝ.
Quāuis aūt dicta extrauagans fuerit reuocata p clem. dudū.
de ſepul. tn̄ q̄tū ad dictos caſus nihil innouatū fuit, etſi alia ibi
ↄtenta ſint. Et ſic vi̇̄, ꝙ adhuc illi remaneant. Et addit in Piſa
nella, ꝙ pn̄t nihilominus epi in ſuis epatibus caſus ſibi reſer-
uare, ſicut vi̇̄ eis expedire, ſicut pn̄t ↄſtitutiones facere: ⁊ multo
magis ↄciliū ſynodale, vel ꝓuinciale: a quorū ſententijs ſacer
dotes nō valent abſoluere. Ideoq3 annuatim petere debēt ab
epo caſus, ⁊ cēſuras, quas ſibi reſeruāt: ⁊ ſm ipſius epi volūta
tē, ⁊ nō aliṫ abſoluāt. ¶ Et qꝛ ſuperius tractatū eſt de excōica-
tione maiori: nō incōgruū viſū ē hic breuiſſime aliqua ponere
de excōicatione minori, iterdicto, ſuſpēſione, ⁊ irregularitate.

¶ De Excommunicatione minori. Ca. 11.

Poſtq̄ȝ igitur tractauim⁹ de excōicatione maiori, nūc ali
quid dicendum eſt de minori: a qua poteſt quilibet ſacer
dos abſoluere. Cuius effectus eſt excludere a participatione ſa
cramentorū, nō aūt a participatione diuinorū. Unde excōi-
catus excōicatione minori licite pōt audire miſſā, ⁊ eccleſiā
officiare: dū tn̄ nullum ſacrm̄ percipiat, nec matrimoniū, nec
aliud: niſi prius ſit abſolut⁹: aliter peccaret mortaliter: nec tn̄
incurreret irregularitatē. ¶ Incurrit aūt quis in hanc excōi
cationē primo ꝑ participationē cū excōicatis maiori excōi
catione, dūmodo participet cum eis in alijs, quā in crimine,
vȝ ꝙ participet in his, que continentur in verſu infraſcripto,

Os, orare, vale, communio, menſa negatur.

¶ Quia nō debet loqui cū eo, nec orare, nec eū ſalutare: nec in
actibus humane cōuerſationis aliquam cōionem habere cum
eo, nec comedere cū eodē. ¶ Non tn̄ ſemꝑ peccat mortaliter
ille, qui ſic participat cum talibus excōicatis: quia hoc eſſet ni
mis durū, pro ſic parua videlicet re, obligare hoies ad pecca-
tum mortale: vnde dicit S. Tho. in 4. ſent. diſt. 18. q. 2. ar. 4. niſi
participet cū illo in cōtēptū eccleſiaſtice diſcipline, vel cōtra
probi-

pꝛohibitionē pꝛęceptoriā ſuperioris. ¶ Excipiunť tñ quidā caſus in quibus participiantes cū eis nō incurrent in hāc excōicationē: qui caſus in hoc verſu infraſcripto cōpꝛehendūtur.

Utile, lex, humile, res ignoꝛata, neceſſe.

¶ Pꝛimo vʒ, qñ qs hoc facit, vt pcuret vtilitatē aię ipſi⁹ excōicati, vel ēt vtilitatē ꝓpꝛiā, vtputa, cum petit quis ab excōicato id qđ ei excōicat⁹ dare tenet̃, ꝛ debet: aliter excōicatus de ſua excōicatione cōmodū ꝛ vtilitatē repoꝛtaret: vel ēt cuʒ petit ab eo ꝯſiliū pꝛo remedio aię ſuę, qñ. ſ. non pōt hĩe recurſum ad aliquē aliū. ¶ Scđo, excuſat lex. ſ. matrimonij ex parte mulieris, quę poteſt cōicare viro excōicato, cū ſit ei ſubiecta. Uir tñ non excuſatur participando cuʒ vxoꝛe excōicata: qꝛ poteſt eā corrigere cogēdo ipſaʒ, niſi in redditione debiti. ¶ Tertio excuſat humilitas ſubiectionis, vel ſeruitutis: vnde filij, q ſunt in patris ptāte, vel ēt emancipati, ſi ſunt cōmenſales patris, ꝛ ab eo recipiunt victualia, vel neceſſaria excuſanť: alias nō. Et ſerui ꝛ ruſtici, ꝛ alię ſubiectę perſonę ſilr̃ excuſantur, ſi participant cū ſuis dñis excōicatis. Alioquin ſi tales perſonę nō excuſarentur, ſequerenť infinita inconueniētia ꝛ dāna innocētib⁹. Non tñ ſuperioꝛes excuſantur ſi participāt cū inferioꝛibus: niſi foꝛte participēt i eis rebus, q̃ tenenť ꝓuidere illis: maxime ſi p illos nō ſtetit, qn eos corrigerēt: ꝛ p eis q̃rerēt abſolutionē. ¶ Quarto excuſantur ignoꝛātes, nō ignoꝛātia iuris craſſa, ſed ignoꝛātia facti: cū. ſ. eis nō cōſtat illū eē excōicatū cū quo participāt. ¶ Quīto excuſat neceſſitas: qa qlibet in neceſſitate ꝯſtitutus pōt ab excōicatis eleemoſynā recipe: ꝛ ecōuerſo ēt excōicatis i neceſſitate cōſtitutis eleemoſynā e rogar̃ qlibet pōt: nec ēt eſt expectāda vltima neceſſitas, ꝛ extrema. Uñ ſi excōicatus petat hoſpitiū, nō tenetur qs expectare, ꝙ ab oib⁹ ſit repulſus. ¶ Excōicationem minoꝛē ēt quis incurrit ꝓ ſacrilegio. 17. q. 4. Minoꝛ. ¶ Silr̃ pꝛo notoꝛia foꝛnicatione, pcipuę clerici. extra de coha. cle. veſtra. ¶ Itē cuʒ qs recipit eccľam de manu laici. 16. q. 7. ſi qs deinceps. Difficile tñ eſt hoc elicere ex textu. Notandū eſt tñ ex cōnſtitutione Martini 5. in concil. Conſtātieñ, ꝙ null⁹ incurrit excōicationē minoꝛē ex participatiōe cū excōicatis quacūqʒ excōicationē maioꝛ: nulluſqʒ teneť vitare eos ēt i diuinis, niſi fuerit publicati ꝛ denūciati ſpālr̃, ꝛ noīatiʒ: exce-

Notandum.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

excepto, ſiqs ita notorie pcuſſiſſet clericũ, ꝙ nõ poſſet aliqua
tergiuerſatiõe celari, nec aliquo mõ excuſari. Quilibet enĩ te-
net ĩ hoc caſu hmõi pcuſſorẽ deuitare, et ſi nõ fuerit publice de-
nũciatus: atqȝ hec de excõicatione dicta ſufficiãt. ❡ Quia ve-
ro aliqñ nõ ſeruãtes interdictũ icidũt excõicationẽ, ⁊ ſepe pp
ↄtẽptũ excõicationũ ſiũt iterdicta, ⁊ inde ſequunt̃ ſuſpẽſiones
⁊ irregularitates: de hmõi cẽſuris aliqd dicẽdũ ẽ. Qð tñ breuiſ-
ſime faciem⁹: ne ↄtra itẽtionẽ noſtrã in hoc ope ſcribere videa-
mur. Sufficere enĩ putam⁹ mẽtẽ ↄfeſſoris excitare: ne p craſſã
ignorãtiã, vel p icõſiderationẽ talia ptrãſeat: ſȝ p hec, q̃ ſcribe-
m⁹, cũ ceperit dubitare, ſubſiſtat, ⁊ ad doctores, q hmõi diffuſe
ptractãt, ſe ↄferat, ⁊ ſolutiones inueniat. ❡ Primũ ergo dicem⁹
de iterdicto, deinde de ſuſpẽſione, poſtremo de irregularitate.

❡ De interdicto Cap. 12.

Interdictũ eſt ſeparatio a certis ſacris, ⁊ oĩb⁹ diuinis offi-
cijs, ⁊ eccl'iaſtica ſepultura. Et qñqȝ fertur a iure, qñqȝ ab
hoĩe. ❡ A iure interdicit̃ collegiũ, vel vniuerſitas ciuitatis, q̃
cogit eccleſias, vel eccleſiaſticas perſonas ſoluere guidagia, vl'
pedagia, vel gabellas p rebus pprijs. ❡ Itẽ vniuerſitas que
domos locauerit, vel ↄductas hr̃i pmiſerit alienigenis vſura-
rijs in terra ſua ad exercẽdũ fenus: Et qua repſalias ↄtra pſo-
nas eccleſiaſticas ↄcedit. Et q̃ nõ ſeruauerit ea, ad q̃ tenetur p
decretalẽ. Ubi periculũ. de ele. li. 6. qñ in ea electio Romani põ-
tificis eſt celebrãda. Et q̃ ↄſentit occidẽtibus, vel pcutientibus
Cardinales S. Ro. Eccl. vel ſi infra mẽſem nõ punit delinquẽ-
tes, ſi põt: Et q̃ epm̃ pprium temere pcuſſerit, vel ceperit, vel ba-
nierit, vel in his fauorẽ dederit, vel nõ defenſauerit. ❡ Eſt etiã
aliqð interdictũ ſpãle: vt cũ interdicit̃ eccl'a pp iniurioſum ſan-
guinẽ ibi effuſũ, ⁊ pp effuſionẽ humani ſeminis ſtudioſe pcura-
tã: Et qñ pp diſcordiã pꝛonorũ eps claudit hoſtia, ⁊ p̃cipit, vt
null⁹ ĩ ea celebret: Et qñ ſimoniace, vel pricipaliter p ↄſtitu, vel
ſine lnĩa epi, vl' ſine religjs ĩ loco deſerto ſunt ↄſecrata. In hoc
tñ ſpãli eccl'ie interdicto celebrãtes ĩ ea nõ efficiũt̃ irregulares.

❡ De Suſpenſione. Cap. 13.

Suſpẽſio eſt cenſura eccleſiaſtica, qua interdicit̃ aliqð offi-
ciũ, vel exercitium cõpetens perſone eccleſiaſtice, aliqñ
a iure, aliqñ a iudice prolata. ❡ A iure ergo ſuſpendunt̃ ſimo-
niaci

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

niaci in ordine, vel beneficijs, notorij fornicatores. ¶ Epſ q ordinat alienū clericū ſine lnia ſui ſuperioris ſciēter, ſeu affectata ignorātia. ¶ Qui ꝯfert tōſurā clericalē infanti, vel illiterato, vel ꝯiugato. ¶ Epi ꝛ ſuperiores eis, id eſt archiepi, ꝛ patriarche locātes alicꝫ domū vſurarijs alienigenis, vel pmittētes hmōi habitare in terris ſuis ad fenus exercēdū. ¶ Proferētes ſniam excōicationis, ſuſpēſionis, vel interdicti ſine debitis circūſtātijs. i. nō pmiſſa admonitione, nō adhibitis teſtibus ꝛ inſcriptis ꝛc. ¶ Ultramōtani ordinati ab epis Italie ſine licētia epi, vnde ſunt oriūdi, vel in cuius dioceſi ſunt beneficiati. ¶ Qui ordinant a non ſuo epo ſine lnia ipſius: niſi ſub ſpe ratihabitionis. ¶ Archieps, q ꝯfirmat electionē, ꝯſecrans electū nō cognitū, vtrū per alicꝫ prauitatē ſit ab appellatione receſſum, q̄ erat interpoſita ad papā. ¶ Quecunqꝫ collegia, vacātibus eccleſijs collegiatis quibuſcūqꝫ, occupāt aliquid de bonis illarum. ¶ Epi ꝛ ſuperiores, ꝛ ēt inferiores eis, qui viſitantes recipiūt munera: aut viſitationis officio nō impenſo, procurationes in pecunia, vel victualibus. ¶ Qui recipiūt aliquē ex ordinibus ſacris ab epo, qui renunciauit loco ꝛ dignitati. ¶ Recipientes aliquē ordinē ſacrum extra ſtatuta tpa ordinationū. ¶ Promoti per ſaltum, qui recipiunt eadem die minores ordines cū ſubdiaconatu, vel duos ordines ſacros. ¶ Contrahentes matrimonium per verba de pñti, ꝛ ante carnis copulā facientes ſe ad ſacros ordines ordinari: per hoc enim non diſſoluitur matrimoniū. ¶ Ordinati ab hꝛtico, vel ſchiſmatico, vel excōicato, vel depoſito. ¶ Apoſtate religionū i apoſtaſia ſuſcipientes ordines. ¶ Celebrantes, vel participantes in diuinis ſciēter cū excōicatis publice, ꝛ interdictis. ¶ Clerici, qui ſciēter eligunt indignū ad epatū. ¶ Eligētes, ſi infra octo dies ipſaꝫ electionē electis diſtulerint pñtare. ¶ Judices eccleſiaſtici: qui ꝯtra iuſtitiā, ꝛ grauamē alterius partis in iudicio quicꝙ faciūt ꝑ grāꝫ vel ꝑ ſortes. ¶ Religioſi, q ꝯcedūt alicui ad vitā, vel ad certū tēpus lucra, reditus, poſſeſſiones adminiſtrationū qbus preſunt. ¶ Fres predicatores aſſumpti ad epatū, vel alias prelaturas: ſi prius recipiūt munus conſecrationis, q̄ reſignēt ordini libros, ꝛ alia que habēt. ¶ Fratres predicatores perturbantes officiū inquiſitionis exercitatū per frēs minores.

⁊ ſilr minores, ſi ꝑturbāt in hoc pꝛedicatores. ¶ Fr̄es ꝑdica-
tores, ⁊ minores recipientes aliquē ad profeſſionē ante annū
ꝓbationis elapſū. ¶ Religioſi, qui decimas nō percipiunt, ſi
ſciēter omittāt facere ꝯſciaꝫ ꝯfitentibus de decimis ſoluendis,
ſi fuerint requiſiti. ¶ Cōſeruatores, ſi de alijs, ꝙ̄ de manifeſtis
iniurijs, ⁊ violētijs ſe intromiſerint. ¶ Religioſi grauātes, vel
fraudantes eccl'as circa decimas eis debitas: ſi requiſiti nō de
ſiſtunt, vel de vſurpatis emēdā nō fecerint. ¶ Doctor, vel ma
giſter, qui doctorat aliquē, niſi prius exigat iur̄m a doctorādo,
ꝙ nō expēdet pro ſuo doctoratu vltra ſummā triū milliū turo
nenſiū argenteorū. ¶ Qui pro alienis debitis eccleſiā ſuā gra
uat: aut lr̄as, ſeu ſigilla ꝯcedit, quib⁹ poſſint eccleſię obligari.
¶ Prelati nō epi, qui eccl'as ſibi cōmiſſa, ſeu bona ipſarū ſub-
ijciūt, aut ſupponūt laicis, abſqꝫ ꝯſēſu capl'i, ⁊ ſedis aplicę lnia.
¶ Qui prohibiti ſunt audire leges, vel phyſicā, ſi audiunt eas.

¶ De Irregularitate Cap. 14.

Irregularitas eſt impedimētum canonicū, quo quis pro-
hibetur ad eccleſiaſticos ordines promoueri, ⁊ in eiſdeꝫ
miniſtrare. Et ꝯtrahit multis modis. ¶ Aliqñ ex indebita ce-
lebratione, vel executione ordinū: vt cum quis excōicatus ma
iori, vel ſuſpenſus, vel in loco interdicto celebrat: vel cum quis
exequit actū alicuius ordinis ſacri, queꝫ non habet ſolenniter.
Notandum. ¶ Contrahitur ēt ꝑꝑ homicidium, vel mutilationeꝫ membri:
ſiue hęc opere, ſiue mandato, aut ꝯſilio, vel defenſione, ſiue iu-
ſte, ſiue iniuſte perpetrētur. ¶ Bigami quoqꝫ oēs irregulares
ſunt. Dr̄ aūt bigamus, qui vxorem viduam, vel corruptā duxit
⁊ cognouit: vel ꝓpriaꝫ vxorē cognouit poſtꝙ̄ fuit ab altero co
gnita: vel duas habuit vxores, ⁊ cognouit eas, ēt ſi alteraꝫ ca-
rum non poterat hic. ¶ Silr cum quis in ſacris ꝯſtitutus, vel
poſt profeſſionē in regula ꝯtrahit cuꝫ corrupta. ¶ Prohibet
aūt bigamus promoueri, quia diuiſit carnē ſuā: ⁊ ꝯiunctio con
iugalis facta per ipſum nō pōt ſignificare ꝯiunctionē Chriſti,
⁊ eccleſię, qui eſt vn⁹ ſpōſus immaculatus cū vna ſpōſa imma
culata. Unde irregularitas hęc non tollitur per baptiſmuꝫ, ſi-
cut irregularitas homicidij: quia baptiſmus nō oīno ſoluit ma
trimoniū. Nā ſi ambo ꝯiuges ꝯuertantur, ⁊ baptizentur, non
pñt ab inuicem ſeparari, ⁊ alijs matrimonialiter ꝯiungi. Imo

ſi alter

ſi alter ipſorū baptizaretur, altero in infidelitate permanente,
ſed volente fideli cohabitare ſine iniuria creatoris, ꝛ ſi poſſet fi=
delis ab eo diſcedere, non tñ poteſt alteri coniungi. ¶ Itē, qui
ducit vxorem vilem mulierem, vt puta ancillam, ioculatricem,
vel aliq̄ꝫ ex illis, que publicis ſpectaculis mancipantur, repelli
tur ab ordine propter dignitatē clericatꝰ. ¶ Illegitimus quo=
que pp deteſtationem paterni ſceleris. ¶ Corpore vitiatus, qñ
in eo eſt inhabilitas ad officium exequenduꝫ, vel talis deformi=
tas, que ſcandalū ꝛ deriſionem gñaret: vel cū ſponte, ꝛ ſine iu=
ſta cauſa quis eſt priuatus aliquo membro, ēt paruo, vel occul=
to: ſecus ſi iniuſte, vel vi fuit priuatus. ¶ Hereticus poſt pniaꝫ,
qui fecit pniaꝫ ſolennē. ¶ Qui diſtulit baptiſmū vſqꝫ ad egri=
tudinem, quem tunc ſuſcipit timore mortis. ¶ Qui bis ſuſcipit
ſacrm̄ imprimens characterem. ¶ Curiales, niſi ſint abſoluti
a curia. ¶ Obligatus alteri ad rōcinia. ¶ Hermaphroditus
pp monſtruoſitatem. ¶ Seruus antequā cōſecutus fuerit ple=
nā libertatem. ¶ Crimen quoqꝫ nō mediocre: puta adulteriū,
furtū, fraudolentia, ſacrilegiū, periuriū, falſum teſtimoniū, ꝛ ſi=
milia, ſi manifeſtū ſit p ſniaꝫ, vel ppriā cōfeſſionē, vel per euidē=
tiā facti, ita ꝙ inficiationi nō ſit locus, inducit irregularitatē.
¶ Infames quoqꝫ tā de facto, quā de iure repelluntur a pmo=
tione dignitatū ꝛ ordinū. ¶ Quas aūt penas incurrut irregu=
lares in ſuis ordinibus miniſtrātes breuitati ſtudētes, hic tra=
dere nō poſſumus. ¶ Cōfeſſoris aūt officiū erit cū irregulareꝫ
hmōi inuenerit, q̄rere in doctoribꝰ, a qbꝰ hec diffuſe tractant.

¶ Sacerdos acceſſurus ad audiendas confeſsiones prius debet diuinum ſuffragium implorare. Cap. 15.

Acceſſurus igitur ſacerdos ad audiēdas cōfeſſiones, vt eas
diuina ope adiutus diligētius audiat, primū a deo auxiliū
petiturꝰ, cōfugere dꝫ ad orōnis ſuffragiū, ꝛ ſequētes vel al's orō=
nes ad libitū dicere. ℣. Adiutoriū nrm̄ ī noīe dn̄i. ℟. Qui fecit
celū ꝛ terrā. ℣. Dn̄e exaudi orō. ℟. Et clam. Oremus. Orō.

Domine Deus oṗs ppitius eſto mihi pctōri: vt digne tibi
poſſim grās agere: q me indignū, pp tuā miſericordiam
miniſtrū feciſti officij ſacerdotalis: ꝛ me exiguū humilēqꝫ ſacer
dotē mediatorē cōſtituiſti ad orādū ꝛ intercedēdū ad dn̄m nrꝫ
Jeſuꝫ Chrm̄ filiū tuū pro pctōribus ad pniam reuertentibus.

Jdeoqꝫ dn̄ator dn̄e, qui oēs hoīes vis ſaluos fieri, ⁊ ad agnitionē veritatis venire, qui non vis mortē pctōꝝ, ſed vt ↄuertant, ⁊ viuant, ſuſcipe oꝛonē meā, ꝙ fundo ante ↄſpectuꝫ clementię tuę ꝓ peccatis meis, ⁊ ꝓ famulis ⁊ famulabꝰ tuis, qui ad pniam venerunt: vt des illis ſpūm cōpunctionis: vt reſcipiſcant a diaboli laqueis, quibus aſtricti tenentur: ⁊ ad te per cōdignā ſatiſfactionem reuertant. Per eund. Tunc ſacerdos ad eccl'iam vel alium locū honeſtū accedens cū ſuperpellicco ⁊ ſtola iuxta antiquos codices ſedeat: ⁊ aduenienti pctōri ⁊ an̄ ſe genufleꝛo dicat. Frater vel fili ad quid veniſti ad eccl'iam? Et pctōr rn̄deat. Ego veni ad agendā pniam de pctis meis. Et ſacerdos. Uis emendare vitā tuā, ⁊ de cętero vitare pctā, ꝙ tū humana fragilitas ꝑmiſerit? Rn̄deat. Uolo ↄcedente dn̄o. Tūc ſacerdos dicat ſequentem oꝛonem. ℣. Dn̄e exau. ℟. Et clamoꝛ meus. Oremus. Oratio.

Deus miſericoꝛs, deus clemēs, deus indulgentię, deus pietatis ⁊ pacis: qui pro amoꝛe hoīum in cruce manus extēdiſti: qui chananęam ⁊ publicanum vocaſti ad pniam, conuertere dignare famulum tuum, qui ante tuum ſacrum altare ſuum confitetur reatum, ⁊ humiliter ſe recognoſcit, te ſummū bonuꝫ offendiſſe, vt facinoꝛuꝫ ſuoꝝ a te veniā petat: ⁊ pręſta ei miſericoꝛs deus penitendi ſpatiū, dignos fructus penitentię, ⁊ finem penitentialiter fructuoſum. Per Chriſtum. Oremus. Oratio.

Deus ſub cuius oculis oē coꝛ trepidat, ⁊ cōſcientię cunctę pauefcant, propitiare famuli tui gemitibus: ⁊ cunctoꝝ eius peccatoꝝ ⁊ maloꝝ medere languoꝛibus: vt ſicut nemo liber eſt a culpa, ita nemo ſit alienus a venia. Per Chriſtum.

¶ Quę docere ⁊ interrogare ſacerdotes debeant penitentes antequam propria ⁊ ſingula peccata confiteantur. Cap. 15.

Oratione finita, ſuſcepto peccatoꝛe, ſi non decenter ſe habet in genufleꝛione ⁊ alijs exterioꝛibus ad talē actum requiſitis, debet primo monere ipſum dulciter, ac inſtruere qualiter deo ⁊ non homini cōfitetur: ⁊ ideo debet reuerenter ⁊ verecunde ſe hēre cum omni humilitate, verſa facie nō in ad confeſſoris vultum, ſed taliter ꝙ ad latus cōfeſſoris genibus ambobus flexis faciem vertat ad reclinatoꝛium ipſius. Et maxime in hoc adhibenda eſt cautela circa mulieres. Diſpoſito ergo peccatoꝛe coꝛpoꝛaliter doceat eum, ſi neſcit facere ſibi ſignum crucis:

quod fieri debet hoc modo. Primo manum dexteram ponat ſuper frontem, ⁊ dicat **In nomine patris:** q̄a pr̄ eſt principium totius deitatis: vt dicit Auguſt. Deinde ſuper vmbilicum, ⁊ dicat **⁊ filij,** quia filius eternaliter procedens a pr̄e, deſcendit temporaliter in ventrem virginis. Deinde ponat manum ad ſcapulā ſiniſtram trahens illam ad dexteram dicendo **Et ſp̄us ſancti:** quia ſp̄us ſcūs procedit vt amor: ⁊ eſt tanq̄ nexus patris ⁊ filij ab vtroqꝫ procedens. Et nos a ſiniſtra .i. a tribulationibus huius mundi tranſire ſperamus ad dexteram eterne felicitatis. Deinde eleuata manu dicat **Amen.** id eſt fiat. Poſt hoc aūt faciat, q̄ pcōr ꝯfiteatur in gn̄ali pctā ſua dicēdo **Confiteor,** put dr̄ in miſſa. **fol. 74.** Qd ſi ignarus eſt, faciat ſecum dicere cōfeſſor vulgari ſermone, hoc modo. Io confeſſo a Dio omnipotente alla glorioſa vergine Maria madre di Dio: a tutti i ſanti, ⁊ ſante: ⁊ a voi padre, che io ho peccato in mal pēſare, i mal parlare, ⁊ in male operare: ⁊ di tutti i miei peccati dico mia colpa: ⁊ priego Dio che mi perdoni, ⁊ voi padre che mi aſcoltiate, Et che mi diate la aſſolutione, ⁊ la penitentia.

¶ Poſt hec, ſi non cognoſcit ꝯditionē eius, interroget eū de ſtatu ſuo: puta ſi eſt ꝯiugatus, vel ꝯiugata: cuius ſit exercitij: vel artis: ſi habet filios, vel non, ⁊c. ex quibus poſſit eū ꝯuenienter interrogare. Non enim ſunt oīa ab oībus interroganda: ⁊ maxime adhibenda eſt cautela circa iuuenculas, ⁊ circa ſimplices pueros: ne doceamus eos ea, que neſciunt. ¶ Item interrogādum eſt quantum tp̄is eſt, ex quo non eſt confeſſus: quia vnuſquiſqꝫ tenet ſaltem ſemel in anno, cum ad annos diſcretionis peruenerit, ꝯfiteri, ⁊ cōionē accipere: De pen. ⁊ remiſ. c. omnis. Quod ſi non fecerit, mortaliter peccauit: ⁊ toties quoties propoſuit nō facere deliberato animo, etiam mortaliter peccauit. Annos autem diſcretionis, maxime quo ad communionē incipiunt, ſm ſanctum Thomam, a decimo, vel vndecimo anno: ⁊ plus ⁊ minus ſm q̄ malitia ſupplet etatem: Cum enim ſciunt diſcernere inter ſacrm̄ altaris ⁊ panē, quo quotidie veſcimur: ⁊ oſtendunt ad ipſum aliqua ſigna deuotionis, ſignum eſt eos ad annos diſcretionis hmōi perueniſſe: ⁊ in hoc ſtandum erit iudicio eorum, qui habent curam aīme eius. Pueri tamē, vel puelle, qui poſt annos diſcretionis nō fuerunt de hoc inſtructi,

non ſunt facile condēnandi de pctō mortali: Quis ſint acriter
reprehendendi. ¶ Interrogandus eſt ēt peccator: ſi in vltima
cōfeſſione malitioſe tacuit aliqḋ pctm̄ mortale, vel qḋ credidit
eſſe mortale: q: peccauit mortaliter violādo ſacr̄ʒ pnię: cuʒ ab-
ſolutio facta ſit pp eius malitiam ſuper indebita materia, ⁊ in-
diſpoſita: ⁊ ideo tenetur iterare ↄfeſſionem illā, ⁊ oēs pręceden
tes confeſſiones inperfectas: q: in illis qn̄ hoc modo fecit, non
fuit vere ſacr̄m pnię. ¶ Interrogandus eſt ēt, ſi fecit pniam a
ſacerdote impoſitam pro peccatis mortalibus cōfeſſis: quia ſi
non fecit eam ex dolo, peccauit: ⁊ tenetur eam facere, ſi habet
eam in memoria. Nō ſi non habet cā in memoria, tenetur itera
re confeſſionem, ſm̄ opin. magis cōem: quia ſacr̄m pnię ſine ſa
tisfactione non habet vltimā ſuā perfectionem, eo ꝙ vna pars
deficit ei. Confeſſor tn̄ poſſet eam commutare, ſi haberet eam in
memoria: dummodo non fuiſſet data ſibi a ſuperiore, puta ab
epo pp peccata ⁊ caſus, a quibus ipſe vel alius inferior nō poſ-
ſet abſoluere. ¶ Interrogandus eſt etiaʒ peccator: ſi eſt excō-
catus aliqua excōicatione maiori, vel minori. Quia ſi ſit, debet
prius abſolui ab eis, quaʒ a pctis: eo ꝙ excōicatus non eſt parti
ceps ſacr̄oruʒ. excommunicatio enim eſt excluſio a ſacris, cōio-
neque fideliuʒ. ¶ Interrogandus eſt etiā: ſi ſcit Pater noſter,
Aue Maria, ⁊ Credo in Deum: ⁊ ſi neſcit, arguat eum, ⁊ impo-
nat ei ꝙ diſcat omnino. Et tunc inueſtiget diligenter ſi habet
odium, vel inimicitiaʒ contra aliquem: ⁊ ſi vult parcere eis, qui
eum offenderunt, vel in eum, vel ſuos peccauerunt. Item ſi vult
abſtinere a peccatis, quę hactenus fecit ſicut dimittere concu-
binam, vſuras ⁊c. ⁊ ſi vult ſatiſfacere ⁊ emēdare ſiquid alteri ab-
ſtulit tam in fama, quam in rebus.

¶ De circunſtantijs confeſſionis verę. Cap. 17.

His a pęnitente habitis ⁊ pręmiſſis: interroget eum de ar-
ticulis fidei diſtincte: ⁊ ſm̄ eius conditionem ⁊ ſtatuʒ for
met interrogationes: ⁊ diligenter inueſtiget peccata, ⁊ eorum
ſpecies ⁊ circunſtantias. ſecundum hunc verſum.
Quis, quid, vbi, per quos, quoties, cur, quomodo, quando.
Quis, ſcilicet clericus vel laicus, ſenex vel iuuenis. Quid, id eſt
clare exprimat ſpeciem illius peccati: ⁊ ſi ſit occultum vel ma-
nifeſtum, enorme vel paruum, nouum vel antiquum. Ubi, id

eſt in loco ſacro vel profano. Per quos: i. quibus mediantibus. Quoties, ſ. reiterauit tale pctm̄. Cur, ſ. ſi preuenit tentationem: vel ab ea fuit preuentus: vel qua occaſione id fecit. Quō, i. per quem modum, ⁊ qualiter id fecerit. Quādo, ſ. ſi tempore ſacro, feſtiuo, vel tēpore ieiunij. ¶ Ante omnia aūt ſacerdos debet peccatores inducere ad veram confeſſionem: ⁊ integram ⁊ puram ſuorum peccatorum expreſſionē̄: proponens eis ſpem diuine miſericordie, que nullum ad ſe reuertentem abijcit, ſed omnes miſericordie ſue ſinu ſuſcipit ad ſe confugientes. Et adhoc exponat ei exempla magnorū peccatorū. ſ. ſcī Petri, qui Chr̄m negauit: Latronis qui in cruce cum Chriſto pependit: ſancte Marie Magdalene, que fuerat in ciuitate peccatrix: ⁊ aliorū q fuerunt clementiſſime a domino recepti, ⁊ ꝙ plurimū magnificati. Aduertat aūt ſacerdos ē̄t, vt pctā maxime puerorum ⁊ mulierum caute inueſtiget: ⁊ eis fiduciā ea dicendi tribuat, ne aliquid ex verecundia dimittant. Debet ē̄t oñdere eis magnā cōpaſſionē, ⁊ eorum caſibus compati: ⁊ condolere ſe oſtendat: vt cum tali dulcedine eos ad confeſſionem integram attrahat ⁊ inducat. Quo facto, in nomine dn̄i incipat eum interrogare de decem legis preceptis, ⁊ 7. peccatis mortalibus: ⁊ formet interrogationes: prout in ſequentibus verſibus contiñetur.

¶ Forma breuis interrogandi ſecundum decem precepta legis: ⁊ ſeptem peccata mortalia in verſibus Ca. 18.

Unum cole deum: nec iures vana per ipſum.
Sabbata ſantifices: habeas in honore parentes.
Non ſis occiſor, fur, mechus, teſtis iniquus.
Nec ſponſam alterius, nec rem cupias alienam.

¶ Item alij verſus de decem preceptis: in quibus continentur peccata: que committi poſſunt contra ſingula precepta.

¶ Contra primum preceptum.

¶ Qui colit extra Deum, aut ſanctos quodcunqz creatum:
Articulos fidei negans: ſi ſpemqz reliquit:
Voti tranſgreſſor: vel qui mortalia vouit:
Et tardans nimium nolens implere promiſſum:
Fyc malo vouens: ac per ſe vota refringens:
Incantans, faciens fieri breuia, ⁊ malefactor,
Inueniensqz, docens, addiſcens, medius extans:

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Aut orans obſeruat ſomnia, ſortibus vtens:
Blaſphemanſqꝫ Deum, qui murmurat, ac maledicit,
Vel non poſſe refert, ſeu deſpicit: accipit ipſe
Libans, vt faciat mala: prauus pręterit iſte
Vnum cole Deum: ſi ſcit, mortaliter egit.

Contra ſecundum pręceptum.

Qui cantans, fabulans, truſans, vel turpia dicens,
Deſpiciendo Deum nomina ſanctos, ſacra ſpernens,
Iudicio iurans, mendax inductor ad illud:
Periurans, dubium iurans, mortalia iurans:
Iurans (cumqꝫ tamen nolit ſeruaſe promiſſum.)
Perqꝫ crucem, ſanctamqꝫ fidem, animamqꝫ, Deumqꝫ.
Adiurans, dicens, mendaciter, atqꝫ iocoſe,
Et per verba Dei ſanctorum euangeliorum,
Inducens falſum iurantem: quiſqꝫ ſcienter
Aduertens frangit ne iures vanā per ipſum.

Contra tertium pręceptum.

Qui non confeſſus: dimittens ⁊ ſacramentum:
In feſtis miſſam ſine cauſa: inductor ad illud:
Qui manuale facit, vendens, emit aut non edenda:
Ieiunium frangit, aut qui tertia comedit hora:
Qui facit in feſto mala, prauus grauior extat:
Aſſumens chriſma, ſacramentum, vel mulierem,
Qui peccator erat mortali fune ligatus:
Eccleſię vetito qui contrahit tempore ſacro.
Chorizans, ludens veneri mortaliter egit
Sabbata ſanctifices violat reus, atque ſuperbus.

Contra quartum pręceptum.

Qui pręcepta Dei contemnit. iuſſaqꝫ legis:
Vel qui noluerit parere parentibus, atqꝫ
Alere ſi poſſit miſeros, inopes, ⁊ egenos:
Irridenſqꝫ patrem, vel matrem, vel maledicens:
Verberat, opprobrians, blaſphemans, aſpere turbans:
Moritur aſpernens habeas in honore parentes.

Contra quintum pręceptum.

Occiſor corde, verbo, factoqꝫ ſuaſor:
Incitat, ⁊ cauſans, cupienſqꝫ, procurat abortum:

Verberat,

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Verberat, ⁊ mandans, faciensue tormenta:
Si iudex ceperit ⁊ ſacro limite prauum:
Sacrilegus factus, ac lędens, vel mutilator:
Non ſis occiſor frangens mortaliter egit.

¶ Contra ſextum pręceptum.

¶ Siquis furatur, raptor, vel participator,
Juſſio, conſilium, conſenſus, palpo, recurſus,
Participans, mutus non obſtans, non manifeſtans,
Reddere cuncta debet, ſi cauſa hęc prima fuiſſet:
Excipitur mutus, non obſtans non manifeſtans;
Reddere nec debent qui ni ſint officiales,
Ac non in cauſa, primus pro parte tenetur.
Fortunę luſor, cupiens ſpoliare ſodalem,
Ac fraudans ludum, retinens, inductor ad illum,
Hic dare perdenti cenſebitur, alter egenis:
Et fraudans iuſta pedagia, ſicqꝫ gabellas:
Lędens menſuras, monetas, fur malus extat.

¶ Contra ſeptimum pręceptum.

¶ Quiſquis non nuptus miſcebitur, ac polluetur,
Per ſe, mollis erit: ſi nuptus, fiet adulter:
Atqꝫ ſolutus, fornicator: extra ſodomita:
Inceſtumqꝫ parens facit: ⁊ cum virgine ſtuprum:
Cumqꝫ moniali ſcelus magnum: ſacrilegusqꝫ
Exigit in ſacro, ⁊ qui ſemine polluit illud:
Et rapiens raptor: cum brutis beſtia fiet:
Qui clam contraxit, vel ſponſam pręuenit actu,
Spondens contrahere mendax, vt miſceat illi:
Et qui contraxit, maiori fune ligatus:
Quinqꝫ modis peccat vxore maritus abutens,
Actibus illicitis, ſemen cum ſeminat extra
Vas operans, prolem deuitãs ſemen emittens:
Exercens aliam cupit, arcens firme petentem:
Inuitans, tangens, inductor, medius extans,
Lubrica verba refert, iactans ſe męcus habetur.

¶ Contra octauum pręceptum.

¶ Qui mendax fuerit in damnum proximitatis:
Vel mala qui dicit bona, narrans vel bona praue

Accuſans falſo iurans, eſt teſtis iniquus:
Accuſans ceteros odioſus, ut mala ſumant.
Detractor odio, mendaxqꝫ, relator occulti
Vel diffamator: diuulgans ⁊ manifeſtans:
Cedula ſi fiat detractrix: cautio ledens,
Atque ſecreta, fatumqꝫ ſigillum: aut litera clauſa:
Proditor ⁊ laudans, inducens ad ſupradicta:
Illa reportari gaudens, eſt teſtis iniquus.

¶ Contra nonum preceptum.

¶ Qui cupit alterius ſponſam, noſcatur, adulter:
Vel qui deſiderat affines, vel monſales,
Inceſtum, ſcelus, ſacrileguſqꝫ: cum virgine ſtuprum
Et cupiens fornicator ſi ſit, ſitqꝫ ſolutus:
Et cupiens marem ſodomita, at beſtia bruta:
Ac quoties cupies, vel ſi fuit ⁊ philocaptus:
Qui delectatur cogitando lubrica, vel qui
Se ſomno polluit cauſans: vel poſtea gaudens:
Ornans vt ametur: vel amari que gloriatur,
Abſque viro proprio, cui hoc facit, vt ſic ametur:
Vel ſi perpendat ruinam, vel prouocando.
Alterius ſponſam cupiens moritur lubricando.

¶ Contra decimum preceptum.

¶ Qui cupit alterius rem in damnum proximitatis:
Si per vim raptor, per occultum fur malus extat:
Si per auaritiam cupiat, dicetur auarus,
In rapiendo male ⁊ fallere quiſque paratus,
Hec cupiens contra mandata cetera frangit.
Denum mandatum, nec rem cupias alienam.

¶ Alij verſus de 7. vitiis capitalibus ⁊ eorum ſpeciebus.

¶ De peccato Superbie verſus.

Ambit ſuperbus, ridet, preſumptio, iudex.
Curius, ingratus, blanditur, ſcandala reddit,
Blaſphemat, dubius non fidus, ſchiſma, profanus:
Innanis iactat, contentio, non obedire:
Hypocriſis, diſcors, durus, ſe diligit, audax.

¶ De peccato Auaritie verſus.

Auarus fallit, perquirit turpia lucra,

Uſuras torquet, proditio, vel ſimonia;
Periurus, ſequitur furtum, nec mente quieſcit.

De peccato Luxurię verſus.

Luxuriam ſequitur fur, ſtuprum, raptor, adulter,
Inceſtus, ſacrum, mollis, ſodo, contra, iumenta:
Eſt cęcus, eſt audax, nimium inconſtans amator:
Incautus, pręceps, contemnit iuſſa diuina,
Atqz ſimul ventura bona: pręſentia pręfert:
His qui ſeruierint, perpetua damna ſubibunt:
Et qui ſuppeditant, cęleſtia regna triumphant.

De peccato Inuidię verſus.

Inuidus affligitur bonis, lętatur inique:
Detrahit, exultat, ſuſurrat, murmurat, odit.

De peccato Gulę verſus.

Gula nimis laute, prępropere, vel ſtudioſe.
Lęta nimis, ⁊ inepta loquax, ſcurrilia fouet:
Ebrietas, hebes, mentis pollutio fęda.

De peccato Irę verſus.

Iratus tumet, clamat conuicia, rixat,
Blaſphemat, prędium parat, indignatio ſurgit.

De peccato Accidię verſus.

Triſtis malitiam parit, blaſphemat, ⁊ odit
Deſperat, torpet, piger, ⁊ puſillanimis extat.
Undiqz vagatur, pertractans mollia mente.

Hae interrogationes breues in verbis ſunt: ſed tamen magnam habent latitudinem ſi recte conſiderantur. Siquis autem ampliores velit hęc interrogationes, ſeu interrogatorium diffuſius, legat libellum qui intitulatur, Defecerunt beati Antonini Archiepi Florentini: vel confeſſionale fratris Hieronymi de Ferraria, ⁊ alia ad libitum: ⁊ ibi inueniet plene de hac materia tractari. Iſti aūt verſus hic cauſa breuitatis ponūtur: qui tū ſi bene intelligantur, ſatis ſufficiunt ad confeſſionem audiendam cuiuſlibet peccatoris, quantumcunqz ſcelerati.

Nulla abſolutior interrogādi forma ex legitur, quę in ſumma Caieta. exponitur.

¶ Qualiter ſe habere debeat ſacerdos cum penitente, audita eius confeſſione. Cap. 19.

Audita confeſſione, eum de his, quę cōmiſit redarguat, ⁊ increpet, ſm ꝯditionē pſonarū, ⁊ qualitatē delicti plꝰ ⁊ minus:

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

nus: ⁊ oſtendat ei quãta mala fecerit: ⁊ quid meruit ꝑꝑ illa pec-
cata. ſ. gehennam inferni in perpetuũ: niſi miſericordia dei ip-
ſum eripuiſſet, ⁊ ei ĩ cor miſiſſet accedendi ad confeſſionem:
Poſteã eum certificet de venia ꝑꝑ clementiſſimam ⁊ copioſiſſi
mam miſericordiam dei: ſi tñ de cętero cauerit a peccatis, ⁊ ab
eorum occaſione. Poſtea moneat eum ſꝫm ſtatum ſuum. ſ. ſi eſt
rex, vel dux, vel comes, vel iudex, quod iuſte iudicet, ⁊ ſubditos
ſuos indebite non grauet, ⁊ ꝙ puniat delinquentes. Si eſt cle-
ricus, vel religioſus: ꝙ ſeruet quę promiſit. Si eſt vxoratus, ꝙ
debitũ reddat vxori tꝑibus ꝯgruis, non prohibitis, ꝙ honeſte
matrimonij actũ exerceat, ⁊ cũ dei timore, ⁊ honore ſacri matri
monij: ⁊ ſic de alijs: prout videri poterit in prędictis confeſſio-
nalibus. Item ꝙ caueant ab occaſione peccandi, qui ſunt fra-
giles, ſcilicet vt deuitent loca periculoſa, ⁊ perſonas ſuſpectas.

¶ Confeſſione peracta: ſi fuerit excõicatus: ſi poteſt, prius eũ
abſoluat ab ea: vel ſi non poteſt, remittat eum ad ſuperiorẽ cũ
cedula huius tenoris Reuerendiſſime dñe mitto ad dñationem
veſtram Reuerendiſſimam pręſentium latorẽ mihi confeſſum:
quatenus. d. v. Reuerendiſſima eum abſoluat a vinculo excõi-
cationis, quam incurrit ꝑꝑ talem rem N. rogans eandem, vt
eum ad me remittat: vt eum abſoluere poſſim a peccatis. Et ſi
fuerit caſus reſeruatus ſine cenſura, ita ſcribat Reuerendiſſi-
ma. d. v. ipſum abſoluat a tali caſu: ⁊ ſi fuerit plures caſus, ſimi-
liter ſcribat a tali N. ⁊ a tali N.

¶ Abſoluto igitur a ſacerdote, ſi poteſt: vel ab epõ, a vinculo
excõicationis, ſacerdos iniungat pęnitentiã, ſꝫm ꝙ conditio-
ni ipſius perſonę viderit expedire, ⁊ ſꝫm qualitatem peccatorũ,
vcꝫ in ieiunijs, orationibus, ⁊ eleemoſynis. In iniungenda au-
tem pęnitentia caueat ſacerdos ne eum ſcandalizet, imponen-
do pęnitentiam pecuniariam, vel ſibi dãdam, vel locis minus
indigentibus, ſed potius imponat pauperibus diſpenſandam:
⁊ poſtea eum abſoluat: ⁊ caueat ne aliquem excommunicatum
prius a peccatis, quam ab excommunicatione abſoluat: quia nil
faceret. ¶ Et quia in pręambulis huius operis dictum fuit ex
ſententia beati Auguſtini, qui canones pęnitentiales neſcit, nõ
eſt dignus nomine ſacerdotis: Ideo hic breuiter ſubiciẽntur,
ad eorum ſacerdotum informationem.

¶ Ca-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

¶ Canones penitentiales antiqui.

¶ Dominus Gulielmus Durantis in ſuo repertorio, rubrica de penitentijs a canonibus conſtitutis, ita dicit. Cap. 19.

SCiendum eſt, ꝙ menſuram tpis in agendã pnia ſatis p̄figũt canones pro vnoquoqꝫ crimine: ſed magis in arbitrio ſacerdotis ſtatuunt relinquẽduꝫ: dum pro quibuſdam culpis modi pnię ſunt impoſiti: quos inferius ſupponemus. ⁊ hęc leguntur. De peni. diſ. 1. c. Menſuram. ⁊ facit. 25. q. 7. cap. Tempora. Ubi ergo certa penitentia ſtatuta eſt a canone illa eſt indicenda: alioqui falſa dicitur penitentia, quę nõ datur ſm canones: ſi eſt a canonibus diſtincta. De peni. diſt. 5. c. falſas. ꝙ ſi diſtincta non ſit arbitrio relinquitur imponentis: vt in prędictis cap. ⁊ extra de pen. ⁊ remiſ. c. quęſitum. ⁊ cap. ſequenti. de offi. deleg. ca. In cauſis. de Accuſa. cap. Super his. Et hoc eſt quod in canone dicitur: De pondere delictoruꝫ exiſtimando, ſacerdotum eſt exiſtimare, vt attendat ad confeſſioneꝫ penitentis, ⁊ ad fletus, ⁊ lacrymas corrigẽtis. De penitentibus ſic tantum moderetur; ne eccleſię vileſcat authoritas, ⁊ ſe grauet. 50. diſt. c. Abſit. ⁊ cap. ſeq. de peni. diſt. 1. cap. Quem penitet. Sed ⁊ ipſos canones penitentiales, quicquid alij ſolenniꝫent, poſſunt ſacerdotes ⁊ pręlati moderari abbreuiando, vel protelando tempus penitentię, prout delicti monet qualitas, ⁊ circunſtantię requirunt: vt in prędicto ca. menſuram. ⁊ 50. diſt. de his clericis qui. ⁊ cap. Hi qui alias. ⁊ expreſſe. extra eodem. Deus. vbi pro homicidio, adulterio, ⁊ fornicatione mandatur ad arbitrium ſacerdotis imponi: cum tñ ſit a canonibus diffinita, vt inferius apparebit. Nec obſt. prędicto c. falſas. quia intelligitur illud, niſi ex cauſa moderetur. 29. diſ. ca. 1. Et ſic illud ſm prędicta iura determinatur. ff. de legiti. ſed ⁊ poſteriores. Breuiter ergo cõmemoremus canones certas pnias iniungentes. Qui aũt vult ſcire modum pnię imponẽdę ꝓ homicidio ⁊ alijs criminibus videat extra de homi. ſicut dignum. ⁊ c. 2. ⁊ 3. de peni. diſt.

ni.diſt.5.c.1. ¶ Debet ergo penitere ſacerdos cõmittens forni
cationem decem annis.82.diſt.c. Preſbyter. Ibi etiã hĩ quali-
ter hoc tpe penitebit. ¶ Accipiẽs ſponſam alienam de pñti ſe-
ptem annis, ⁊ 40. diebus in pane ⁊ aquã, extra de ſponſa duo-
rum.c.2. ¶ Deuota, ſeu monialis, que fornicatur, ſeu matrimo
nium ꝯtrahit: ⁊ cognoſcens eam, vel ꝯtrahens cum ea, decem
annis peniteat. 27.q.1. Deuotam. ⁊ ca.ſeq. ¶ Cantans miſſam
⁊ non cõicans, vno anno peniteat, nec interim celebret. De cõ-
ſe.diſt. 2. relatum. ¶ Sacerdos mortuum pallijs altaris inuo-
luens, 10. annis, ⁊ 5. menſibus: diaconus tribus annis cũ dimi-
dio. De ꝯſe.di.1. Nemo. ¶ Preſbyter incaute verberans, quo
punitur. 15.q.1.c. ſiquis non ira. 23.q.4.ca. que peccat. ¶ Falſa-
rius, quandiu viuit in pane ⁊ aqua peniteat. De verb.ſignifi.no
uiſſimus. ¶ Scienter ꝯtrahens, vel coiens cum duabus ſororu
bus, vel commatribus, vel ſorore, commatre ⁊ filia: vel vna cũ
pře, ⁊ filio, vel duobus fratribus, ⁊ ſic de alijs, octo annis peni
teat. 30.q.4. Si př. ⁊ c.fi. 32.q.7.c. ſiquis viduam. ⁊ c.ſeq. ¶ Igno-
ranter cognoſcẽs duas ſorores, vel matrẽ ⁊ filiã: vel amitam ⁊
neptẽ: quarũ vna ignorat de altera, vterq; 7. annis peniteat: ſi
vero ſcienter, perpetuo careat ꝯiugio. 33.q.fi. 35.q.3.ca. Si quis
cum matre. ⁊ ca.ſeq. ¶ Quõ ſit iniungenda penitentia mulieri
partum ſupponenti, vel de alio viro concipienti extra de pen. ⁊
remi.c. Officij. ¶ Sacrilegus chriſma vel calicem ſacrum pol-
luens, 7. annis peniteat. In duobus non intrabit eccleſiam, ⁊
vſque ad quartum nõ offeret: ⁊ ſingulis ſeptimanis tribus die-
bus a carnibus ⁊ vino ieiunabit, ⁊ alia quedam. 12.q.2. De vi-
ro. ¶ Celans ſe cognouiſſe mulierẽ, que contrahit cum fratre
eius, ſeptem annis peniteat. 35.q.3. Si homo fornicatus. ¶ So
lenniter penitens, poſtea ad vomitum rediens, 10. annis peni
teat. De peni.di.5. ſiqui vero. ¶ Frangentes ſponſalia filiorum:
⁊ filij ſi ꝯſenſerint, ſi poſt diſſenſerint, 3. annis communione pri
uãtur. 31.q.3.c. vnico. ¶ Contrahens cũ ea, quã polluit p̃ adul-
terium, 5. annis peniteat. 31.q.1.c. ſiqua. ¶ Cognoſcens vxorem
adulteratam penitentẽ, ante pniam peractam, duobus annis
peniteat, 32.q.1.c. Siquis. 1. ¶ Cognoſcens vxorẽ adulteratã,
antequam peniteat, tribus annis peniteat. 32.q.1.cap. Siquis.
¶ Sacerdos qui intereſt clãdeſtinis deſpõſationibus, triennio
ſuſpen-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ſuſpendit. de clā. deſp. c. vult. ¶ Latro ſi vult confiteri, vel confitetur, in cemeterio ſepelitur, ⁊ oratur ꝓ eo: ⁊ dat ei corpus xp̄i. 13. q. ſi. c. ſi. ¶ Qui indicendo horas canonicas ⁊ alia officia, diſcrepat a ſua Metropolitana eccl̄ia ex contemptu. c. de his. 12. diſt. per ſex mēſes cōione priuatur. ¶ Interfector dn̄i, vel vxoris, nunq̄ꝫ equitet: nec vehiculo vehatur: nec ꝯtrahat matrimoniū: vſqꝫ ad 10. annos carnes non comedat, ⁊ vinū nō bibat, ⁊ alia q̄ hn̄r. 33. q. 2. admonere. ⁊ c. quicunqꝫ. De diuo. c. 1. ¶ Matris interfector armis depoſitis. 10. annis peniteat. 32. q. 2. ca. Latorē. Et cū dr̄, q̄ maior pn̄ia imponitur interfectori vxoris, quā matris, dr̄ q̄r maius pctm̄ eſt. 24. q. 1. Non offeramus. ¶ Violās votū ſimplex, 3. annis peniteat. 27. diſt. c. Si vir. ¶ Dicens blaſphemiā i Deū, ⁊ beatā Virginē, ⁊ ſcōs, ſeptē annis peniteat ſꝫ formā, q̄ eſt extra. de maledicis. ca. ſi. ¶ Eps inuitū ordinans in clericū ſine iuſta cā, per annum ſuſpenditur. 64. diſt. c. 1. ¶ Pro quolibet mortali pctō debet penitere ſeptē annis. 33. q. 2. c. hoc ipſum. §. Hoc q̄ꝫ. niſi plus ⁊ minus a canone imponatur, vt in preſcripto §. ¶ Domū vel aream incedens. 3. annis peniteat. de iniu. ⁊ dam. da. c. ſiquis ꝯtra. ver. incēdiarius. ¶ Comburens eccl̄am, 15. annis peniteat: ⁊ cā reſtituat, ⁊ pretiū det pauperib. 17. q. 4. ⁊ palea eſt. ¶ Celebrans excōicatus, tribus annis peniteat. 2. 4. ⁊ 6. ferijs a vino ⁊ carnibus abſtineat. 11. q. 3. De illis. ¶ Degradatus celebrans, priuatur cōione corporis ⁊ ſanguinis Chr̄i vſqꝫ ad vltimū diē: ⁊ in excōicatione maneat, ⁊ viaticum tn̄ in fine ſumat. 50. diſt. ca. Accedens. ¶ Eps diſſimulans corrigere venditionē miniſteriorū, duobus mēſibus: ſacerdos hoc agens, quatuor: diaconus, tribus: ſubdiaconus, ⁊ alij inferiores, iudicis arbitrio. 1. q. 1. ca. quicquid inuiſibilis. ¶ Iniuſte excommunicans, vno menſe ſuſpenſus eſt. de ſen. exc. ca. Sacro. ¶ Sacerdos accedens ad ſibi confeſſā: vel quam fecit confirmari, 12. annis peniteat: ⁊ poſt retrudatur in monaſterium. epiſcopus annis 15. mulier vero tradatur monaſterio. 30. q. 1. Siquis ſacerdos. ⁊ c. Non debet. ¶ Scienter rebaptizatus, ſi pro hereſi hoc facit, 7. annis peniteat. 4. ⁊ 6. ferijs. ⁊ 3. quadrageſimas in pane ⁊ aqua. Si vero propter infirmitatem, tribus annis peniteat. Si vero ignoranter, nō peccat: ſed ideo non promouetur, licet ſit excellens. de Conſecrat. diſtin. 4. Qui bis. extra

de

de apoſta.c.2.⁊ talis fit monachus, ⁊ de foro eccleſię. De con-
ſe.diſt.5.c.Dictũ. ¶ Si ep̃s, preſbyter, vel diaconus volens eſt
rebaptizatus, pęniteat quãdiu viuit: alij vero clerici, monachi
⁊ moniales ab hereticis volentes rebaptizati, 12.annis pęni-
teant: ⁊ tribus erunt inter cathecumenos: ſeptẽ inter pęniten-
tes: ⁊ annis duobus eorum oblationes non recipiuntur: pueri
vero poſt reconciliationem cõioni reſtituentur. De conſec.diſt.
4.c.eos quoqz. ¶ Dicens coactus falſum teſtimonium, nec ſe-
quitur mors, duobus annis pęniteat: ſi ſponte, 5.annis. In con
cil. Iliberitano: quod eſt in antiqua decretali. De Fal.cap.1.§.1.
¶ Proprium filium opprimens, tribus annis, ⁊ vno in pane ⁊
aqua pęniteat: ſi ſit baptizatus. De ijs qui fi.occi.c.fin. ¶ Pro
hoĩe adultero, vel fornicatore, 9.annis: ſed nunc non ita aſpere.
21.q.1.prędicandum. ⁊ 33.q.2. Hoc ipſum. ⁊ c.ſeq. ¶ Iniuſte
alium accuſans ad mortem, 40.diebus in pane ⁊ aqua ieiuna-
bit continue, ſiue interpollate: ⁊ per ſeptẽ annos pęnitebit: nõ
tñ in pane ⁊ aqua, ſed ad arbitrium ſacerdotis. Si vero per ta-
lem accuſationem quis accuſatus membrum perdiderit, accu-
ſans tribus quadrageſimis ieiunabit: prima ante natale Dñi,
ſecunda ante Paſcha, tertia ante feſtum S.Ioannis: quas qua
drageſimas S.Petrus inſtituit. ⁊ hęc probatur 22.q.5.c.1.⁊
6.q.1.Quicunqz. ¶ Sortilegus, quadraginta dies. De ſortil.
cap.1.⁊ in antiqua decretali.eo.tit.ca.Reliquiſti. ¶ Reſpiciens
furta in aſtrolabio, duobus annis pęniteat. De ſortileg.cap.2.
¶ Parochus res eccleſię dilapidans, vno anno excommuni-
catur. 16.q.7.Finis. ¶ Luſtrans domum cum magicis vel in-
cantationibus, vel aliud faciens, ⁊ qui ei conſentit, ⁊ conſulit, 5.
annis pęniteat. 26.q.5.c.qui diuinationes. ⁊ c.niſi liceret.1.q.1.c.
1. ¶ Iurans non redire ad pacem, vno anno pęniteat. 22.q.4.
c.Qui ſacramento. ¶ Incendiarius vno anno erit vltra ma-
re, vel in Hiſpania: ⁊ qui hanc pñiam relaxat, vno anno ſuſpen
ditur. 23.q.fin.ca.Peſſimam. Hodie a ſolo Papa abſoluuntur.
De ſenten.excommunica.cap.Tua. ¶ Filiam vel ſororem ſpi-
ritualem cognoſcens matrimonialiter, ⁊ ei conſentiẽs, ſeptem
annis pęniteat. 30.q.3.nõ oportet. ¶ Si gutta ſanguinis Chri
ſti cadit in terram, ſacerdos quinquaginta diebus pęniteat: ſi
ſuper altare, ⁊ tranſit ad vnum pannũ, duobus diebus: ſi vſqz

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ad 2. quatuor diebus: ſi vſq; 3. 9. diebus: ſi vſq; ad 4. 20. diebus. De conſe. di. 2. Qui bene. ¶ Si incaute dimiſit, quamuis nihil nefandi acciderit, tribus menſibus ab officio ſuſpenditur. extra de custo. eucha. c. 1. ¶ Occidens iudeū, vel paganū, quadraginta diebus. ¶ Occidens per inſaniam non imputatur. 3. q. 9. Indicas. 15. q. 1. aliquos. ⁊ c. Illa. ⁊ c. ſiquis. ¶ Homicida eps, 15. annis peniteat, ⁊ deponatur: ⁊ ſemper peregrinetur. presbyter 12. annis, ⁊ tribus ex his in pane ⁊ aqua, ⁊ deponatur: ⁊ diaconus decem annis, ⁊ tribus in pane, ⁊ aqua. 50. diſt. Siquis homicidium. Palea eſt. ¶ In neceſſitate inevitabili: nihil quo ad peccatum. 50. diſt. c. Quia te: ſed quo ad munditiam eccle oſtendendam ſic. 34. q. 2. ca. In lectum. ⁊ ad cautelam cum eo diſpenſandam eſt. ¶ Pro inceſtu, vel coitu ꝯtra naturā, vel cum brutis, pluſquam 7. annis: qa clericus deponitur, laicus excōicatur. 33. q. 2. §. Hoc quicquam. ⁊ c. precedenti. De exceſ. prel. cap. Clerici. ¶ Pro caſuali homicidio, 5. annis peniteat. 58. diſt. Eos qui. ⁊ c. ſeq. ¶ Pro voluntario, ſine ſpe reſtitutionis deponitur: ⁊ ſeptem annis peniteat. 50. diſt. c. maior. ¶ Occidens clericū, aut monachum, diaconum, vel ſubdiaconum, ſemper erit in monaſterio, nunq̄ ad ſeculum reuerſurus: ⁊ ſeptem annis pniam publicam agat, ⁊ arma relinquat. 17. q. 4. c. Qui occiderit. ¶ Contrahens ꝯtra interdictum eccle, peniteat vno menſe, vel ad arbitrium. extra de matrim. ꝯtra interd. eccl. contra. ca. 1. ¶ Sacerdos ſe defendendo latronem interficiens, duobus annis. de homic. cap. 2. nunc per clemen. aliter ordinatur. De homicid. c. In clemen. ¶ Reuelans peccatum penitentis deponitur, ⁊ ad agendam penitentiam in monaſterium retruditur. de peni. diſ. 6. cap. ſacerdos. De peni. ⁊ remiſ. cap. omnis. ¶ Vomens eucharistiam per ebrietatem, ſi laicus eſt, quadraginta diebus: ſi clericus, ſexaginta: ſi epiſcopus, nonaginta diebus: ſi infirmus, ſeptem diebus. de conſecra. diſt. ⁊ cap. Siquis per ebrietatem. ¶ Pro periurio, quadraginta diebus in pane ⁊ aqua per ſeptē annos: ⁊ ſemper erit in penitentia. ſ. interiori. 6. q. 1. ca. Quicunq;. 22. q. 1. Predicandū. ¶ Cōpulſus ꝯditionaliter deiurās ſi eſt liber, 10. dies: ⁊ 7. ſequentibus annis: ſi ſeruus, tres quadrageſimas, ⁊ legitimas ferias. 22. q. 5. c. 1. ¶ Periurans in manu epiſcopi: vel ī cruce ſacrata, tribus annis: in nō ſacrata, vno

anno;

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

anno: ignorãter ⁊ coactus, tres quadrageſimas. 22.q.5.c.1.
¶ Scienter falſum iurans, vel alium iurare cõpellens, 40. dies in pane ⁊ aqua, ⁊ ſeptez annos peniteat. 22.q.5.c. Siquis conuictus. ¶ Deiurans pro perſona ⁊ rebus, vel pro aliqua neceſſitate, tres quadrageſimas, vel 3. annos: ⁊ vnum ex illis in pane ⁊ aqua. 22.q.5. Siquis coactus. ¶ Qui contra ſuum iuſm in domini mortem machinatur, vel in eius regnum, ſeculum ⁊ arma relinquat, ⁊ in monaſterium detrudatur, ⁊ toto tpe vitę ſuę peniteat, ⁊ in fine tm̃ cõionem accipiat: ſi vero fuerit eps, presbyter, aut diaconus, degradetur. 22.q.5.c. ſiquis laicus: palea eſt. ¶ Pro falſa menſura, 30. diebus in pane ⁊ aqua ieiunet. extra de emptio. ⁊ vend. c. 1. ¶ Presbyterum interficiens, 12. annis peniteat. extra de penit. ⁊ remiſ. ca. 2. ¶ Communicans heretico inſcius, ⁊ ex negligentia recipiendo, vel dando communionez, vno anno. Si vero ſcienter, 5. annis: ꝙ ſi neſciens permittat eũ in eccleſia celebrare, 40. diebus, ſi vero propter reuerẽtiaz, vnũ annum: ſi ad ſubuerſionem fidei, 10. annos: ſi autem fuerit hereticus, 12. annos peniteat. 24.q.1. Siquis dederit. ¶ Raptor ſeu fur ſeu direptor reddet in quadruplum eccleſię ornamenta: alterius, duplum. ⁊ 7. annis peniteat, tres in pane ⁊ aqua. 17. q.4. palea eſt. ¶ Clericus fur, vel effractor, ſeptem annis: laicus, quinq;: ſed ſi vilis erat res, vel bis furatus eſt, reddat: ⁊ anno peniteat in pane ⁊ aqua. 17.q.4. cap. Siquis clericus. palea eſt. ¶ Manum in epiſcopum vel presbyterum mittens, ⁊ eccleſiam vaſtans, aut impugnans, vel incendens, omnibus bonis proſcribitur: ⁊ ſemper in monaſterio incluſus peniteat. 24. q.3.c. Quiſquis per dolum. palea eſt. ¶ Hoc autem adnotatione dignum eſt, ꝙ vbi ponitur penitentia 7. trium, vel paucioꝝ annorum, vel quadrageſimarum a iure, ⁊ non adiungitur qualiter illo tẽpore debeat quis penitere, hoc relinquitur arbitrio ſacerdotis: cum penitentię ſint arbitrarię: vt prędixi in principio huius tractatus de penitentijs a iure impoſitis. Ipſe vero ſacerdos arbitrabitur eam per legitimas ferias faciendã, ſm canones, 11.q.3. De illis. 50. diſ. De his clericis. 82. diſ. c. Presbyter. 1. extra de homi. cap. 2. ⁊ in alijs multis. ⁊ ſic intelligo. extra de accuſ. de his qui fil. cap. fi. de ſponſa. duorum. c. 2. 22.q.5. cap. 1.

¶ Hec Dominus Guilelmus Durantis Speculator.

¶ De forma abſoluendi ab excommunicatione maiori.

Sacerdos abſoluturus excõmunicatum maiori excommunicatione, Primo exigat ab eo iuramentum de ſtando mandatis eccleſię, quę ſcilicet fient ei pro hac cauſa. Quo iuramento pręſtito, iniungatur ei qui eſt excommunicatus, quod de cętero talia non cõmittat: ⁊ ſi alicui lęſionem vel damnum intulit, quod ei ſatiſfaciat: ⁊ ad hoc cautionem tribuat. Hoc facto denudatis humeris a confeſſore virga leuiter percutiatur, ad quemlibet verſum vnius pſalmi pęnitentialis ſemel. Dicto pſalmo, ſacerdos ſubiungat. Kyrie eleiſon. Chriſte eleiſon. Kyrie eleiſon. Pater noſter. Et ne nos inducas in tentationem. ℣. Saluum fac ſeruum tuum. ℟. Deus meus ſperantem in te. ℣. Eſto ei Domine turris fortitudinis. ℟. A facie inimici. ℣. Nihil proficiat inimicus in eo. ℟. Et filius iniquitatis non apponat nocere ei. ℣. Domine exaudi orationem meam. ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Oremus Oratio.

Deus, cui proprium eſt miſereri ſemper ⁊ parcere, ſuſcipe deprecationem noſtram: ⁊ famulum tuum, quem excommunicationis ſententia ligat, miſeratio tuę pietatis abſoluat. Per Chriſtum dominum noſtrum. ℟. Amen. Poſtea ſubiungat abſolutionem. Nec eſt neceſſaria manus impoſitio ſuper caput confeſſi, quando fit abſolutio: quia Chriſtus de tali manus impoſitione non fecit mentionem, quando dixit Petro, ⁊ Apoſtolis, Quęcunque ſolueritis ⁊c. Ideo verba abſolutionis operantur diuina virtute. Abſolutio.

Dominus noſter Jeſus Chriſtus, qui beato Petro Apl'o. collatis clauibus regni cęleſtis, dedit poteſtatem ligandi, atq; ſoluendi: ipſe per ſuã piiſſimã miſericordiam te abſoluat, ⁊ authoritate ipſius, ⁊ beatorũ Petri ⁊ Pauli apl'orũ eius, ⁊ ſanctiſſimi dñi nři dñi N. diuina prouidẽtia Papę N. Si ſit caſus, vel cenſura Papalis, vel reuerẽdiſſimi dñi dñi N. epi N. Si ſit caſus, vel cenſura ẽpalis, tibi conceſſa, ⁊ mihi cõmiſſa: in quantum

 poſſum,

poſſum, debeo, ⁊ valeo, ego abſoluo te a vinculo excōicationis, ſuſpenſionis, ⁊ interdicti, qđ incurriſti propter talem caſum N. Et ſi ſint plures propter tales caſus N. ⁊ N. illum, vel illos nominando. Toties quoties illud, vel illa incurriſti: ⁊ reſtituo te ſanctis ſacris eccleſię, ⁊ cōioni ⁊ vnitati fidelium. In nomine pa✠tris, ⁊ fi✠lij, ⁊ ſpūs✠ ſcī. Amen. Abſolutio a peccatis.

Miſereatur tui oipotens Deus: ⁊ donet tibi veniam, ⁊ indulgentiam, ⁊ remiſſionē omnium pcō͞rum tuorum: liberet te ab omni malo, ſoluat, ⁊ confirmet in omni opere bono: ⁊ perducat te Chriſtus filius Dei viui in vitam ęternam. Amen.

Per iſtā veraȝ ⁊ puraȝ confeſſionē, quaȝ modo mihi, quis peccatori ſacerdoti feciſti, abſoluat te omnipotens Deus ab omnibus iudiciȷ, quę tibi pro peccatis tuis debentur, ſm magnam miſericordiam ſuam: ⁊ parcat, ac remittat, ⁊ deleat omnia peccata tua: ⁊ perducat te in vitam ęternaȝ. Amen.

Filius Dei per ſuā piſſimam miſericordiam te abſoluat: ⁊ authoritate eius qua fungor, ego abſoluo te ab oib⁹ peccatis tuis mihi modo cōfeſſis: ⁊ ab oibus alijs, quoꝝ memoriā nō habes: vt ſis abſolutus hic ⁊ ante tribunal eiuſdeȝ dei ⁊ Dñi nr̄i Jeſu Chriſti: habeaſque vitam ęternam: ⁊ viuas in ſecula ſeculorū. Amen. In noie pa✠tris, ⁊ fi✠lij, ⁊ ſpūs✠ ſcī. Amē.

Paſſio eiuſdē Dei, ⁊ Dñi nr̄i Jeſu Chrī: ⁊ merita btē Marię ſemꝑ virginis, ⁊ btōꝝ apl'oꝝ Petri, ⁊ Pauli, ⁊ omniuȝ ſctōꝝ ⁊ ſcārum Dei: ⁊ quicquid boni feceris, ⁊ intendis facere: ⁊ mala q̄ pateris, ⁊ patienter ſuſtinebis, ſint tibi in remiſſioneȝ pcōꝝ tuorum, in augmentum gratię, ⁊ in prēmium vitę ęternę. In nomine pa✠tris, ⁊ fi✠lij, ⁊ ſpūs✠ ſancti. Amen. Uade ⁊ amplius noli peccare. ❡ Hec etiam abſolutioꝛ forma eſt.

Dñs nr̄ Jeſus Chrs per ſuam piſſimam miſericordiā te abſoluat: ⁊ ego authoritate ipſius abſoluo te ab omnibus peccatis tuis, quę mihi modo confeſſus es, ⁊ quorū memoriam non habes: vt ſis abſolut⁹ hic, ⁊ ante tribunal Dñi noſtri Jeſu Chriſti, ⁊ habeas vitam ęternam, ⁊ viuas in ſecula ſeculorum. Amen.

❡ Preſcripta forma abſoluendi ab excōicatione dicit, qñ aliquis eſt excōicatus excōicatione maiori: ⁊ debet fieri ab eo, qui habet talē authoritatem abſoluendi ordinariam, vel delegatā.

❡ De communi forma abſoluendi ab excommunicatione minori.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

S noti, ſaltem ad cautelam: ⁊ etiam a peccatis. Cap. 22.
Acerdos abſoluturus pctõrẽ a peccatis, prius debet ipſũ abſoluere ab excõicatione minori, ſaltẽ ad cautelã ſub hac forma videlicet. Si teneris aliquo vinculo excõicationis, vel participationis, a quo poſſum te abſoluere, ego abſoluo te: ⁊ reſtituo te ſanctis ſacramentis eccleſię, communioni: ⁊ vnitati fidelium. In nomine pa ✠ tris, ⁊ fi ✠ lij, ⁊ ſpiritus ✠ ſancti. Amẽ.

Miſereat tui oṗs Deus: ⁊ dimiſſis omnibus peccatis tuis, perducat te cum ſanctis ſuis in vitam ęternam. Amen.

Filius Dei per ſuam piiſſimam miſericordiam te abſoluat. ⁊c. Paſſio Dñi nr̃i Jeſu Chriſti ⁊c. vt ſupra in p̃cedenti capitulo.

¶ Forma abſolutionis plenarię in mortis articulo facienda illi, qui habet gratiam a ſanctiſſimo dño noſtro Papa. Cap. 23.

S Acerdos viſa grã ei⁹, q̃ habet a ſanctiſſimo Dño Papa, vt in mortis articulo plenarię poſſit abſolui, primo dicat.

Miſereatur tui oṗs Deus: ⁊ dimiſſis omnib⁹ ⁊c. vt ſup.

Indulgẽtiã ⁊ abſolutionẽ ⁊ remiſſionẽ oĩuʒ pcõꝝ tuoꝝ tribuat tibi oṗs ⁊ miſericors Dñs. Amẽ. Tunc ſubiungat, ⁊ dicat.

Dominus noſter Jeſus Chriſtus per ſuam piiſſimã miſericordiam te abſoluat: ⁊ authoritate ipſius, ⁊ beatiſſimorũ apoſtolorum Petri ⁊ Pauli, ⁊ ſanctiſſimi Patris, ⁊ Dñi noſtri domini N. diuina prouidentia Papę N. ⁊ ſanctę Romanę eccleſię in hac parte tibi conceſſa, ⁊ mihi cõmiſſa: inquantũ poſſuʒ, ⁊ valeo, ⁊ debeo, ⁊ mihi permittitur, ego abſoluo te ab omni ſententia excõicationis maioris, vel minoris, ſuſpenſionis, ⁊ interdicti, ⁊ a participatione cũ excommunicatis: ⁊ reſtituo te ſacroſanctis ſacramentis eccleſię, cõmunioni, ⁊ vnitati fideliũ.

Iteʒ eadẽ authoritate ego abſoluo te ab omnibus peccatis tuis confeſſis pariter ⁊ oblitis, ⁊ a pęnis omnibus tibi in purgatorio debitis, propter culpas ⁊ offenſas, quas contra Deum, teipſum, ⁊ proximum tuum commiſiſti, claudendo tibi portas inferni: ⁊ aperiendo portas paradiſi, reſtituo te illi innocentię, in qua eras quãdo baptizatus fuiſti. In nomine patris, ⁊ filij, ⁊ ſpiritus ſancti. Amen. Et hoc, ſi hac qua ęgrotas infirmitate moriaris: ſin autem, ſalua tibi ſit donec fueris in mortis articulo conſtitutus. In nomine pa ✠ tris, ⁊ fi ✠ lij, ⁊ ſpũs ✠ ſancti. Amen. ¶ De forma abſolutionis pleniſſima. Cap. 24.

Forma abſolutionis pleniſſima

Beatus Antoninus Archiepiſcopus Florentinus in Tertia parte Summę ſuę ita ſcribit: Solet Dominus Papa, aliquando quibuſdam tantam gratiam facere: vt ſimpliciter ab omnibus cenſuris, ⁊ pęnis iuris, ⁊ hominis poſſint abſolui in foro ſaltem conſcientię. Et tunc confeſſor poteſt iſta forma vti: quam a curia Romana habui: ⁊ viſus ſum.

De plenitudine poteſtatis apoſtolicę, cuius authoritatem pro pręſenti gero, abſoluo te ab omnibus cenſuris eccleſiaſticis, ſententijs, ⁊ vinculis excommunicationum, ⁊ ſuſpenſionum, ⁊ interdicti, tam ab homine, quam a iure latis: necnon ab omnibus negligentijs ⁊ defectibus commiſſis in ſacramentorum adminiſtratione, officijs, ⁊ actibus tuis, vel nomine tuo factis, ſupplendo de ſolita apoſtolicę ſedis clementia omnes defectus eorundem. Aboleo etiam omnem maculam infamię ⁊ inhabilitatis vndequaque contractam: diſpenſoque tecum ſuper omni irregularitate, ſimonia in ordine ⁊ beneficio actiue, vel paſſiue, quacunque occaſione, vel cauſa etiam contracta in collatione ordinum, ⁊ aliorum ſacramentorum, vel contractis, ſeu commiſſis. Reſtituo te, ⁊ habilito te ad ſtatum, famam, ⁊ honorem, ⁊ executionem officiorum eccleſiaſticorum quorūcunque: ac ad oēs gradus dignitatum ⁊ honorū: ad beneficia eccleſiaſtica habita ⁊ habenda: ⁊ tibi de his, quę habes, de nouo prouideo: relaxando tibi fructus quos male percepiſti, ſeu lęſa conſcientia ex eiſdem, ac alia quę in ludo ex ſucceſſione, ac alias ad te prouenerunt: quę ſubiacent reſtitutioni vagę in forma pleniſſima. In nomine pa ✠ tris, ⁊ fi ✠ lij, ⁊ ſpūs ✠ ſancti. Am̄.

¶ Ordo qualiter ſe habere debet ſacerdos in ſuſcipienda confeſſione infirmi. Cap. 25.

Sacerdos accedens ad infirmum: primum dicat ſecundum Saluatoris mandatum. Pax huic domui, ⁊ omnibus habitantibus in ea.

Poſtmodum accedens ad infirmum eum conſoletur ad bonam patientiam. Deinde incipiat

incipiat τ dicat pſalmos ſequentes, videlicet. Pſalmus.

DOmine ne in furore tuo arguas me: neque in ira tua corripias me. Miſerere mei Domine, qm̄ infirmus ſum: ſana me Dñe, qm̄ conturbata ſunt oſſa mea. Et anima mea turbata eſt valde: ſed tu dñe vſquequo? Conuertere dñe τ eripe animã meam: ſaluũ me fac ꝓpter miſericordiã tuam. Qm̄ non eſt in morte q memor ſit tui: ĩ inferno aũt qs ꝯfitebitur tibi? Laboraui ĩ gemitu meo: lauabo ꝑ ſingulas noctes lectũ meũ: lacrymis meis ſtratũ meũ rigabo. Turbatꝰ eſt a furore oculꝰ meꝰ: inueteraui inter oẽs inimicos meos. Diſcedite a me oẽs q opamini iniqtatẽ: qm̄ exaudiuit dñs vocẽ fletꝰ mei. Exaudiuit dñs depcationẽ meã, dñs orõnẽ meã ſuſcepit. Erubeſcãt τ ꝯturbẽt vehemẽter oẽs inimici mei: ꝯuertant τ erubeſcãt valde velociter.

DOmine ne in furore tuo arguas me, neque in ira tua corripias me. Pſalmus. Qm̄ ſagitte tue infixe ſunt mihi: τ confirmaſti ſuper me manum tuam. Non eſt ſanitas in carne mea a facie ire tue: non eſt pax oſſibus meis a facie peccatorũ meorũ. Qm̄ iniquitates mee ſupergreſſe ſunt caput meũ: τ ſicut onus graue grauate ſunt ſuper me. Putruerunt τ corrupte ſunt cicatrices mee: a facie inſipientie mee. Miſer factus ſum τ curuatus ſum vſqꝫ in finem: tota die contriſtatus ingrediebar. Qm̄ lumbi mei impleti ſunt illuſionibꝰ: τ nõ eſt ſanitas in carne mea. Afflictus ſum τ humiliatus ſum nimis: rugiebam a gemitu cordis mei. Dñe ante omne deſiderium meũ: τ gemitus meus a te non eſt abſconditus. Cor meum cõturbatum eſt in me: dereliquit me virtus mea, τ lumen oculorũ meorũ τ ipſum non eſt mecũ. Amici mei τ proximi mei aduerſum me appropinquauerunt: τ ſteterũt. Et qui iuxta me erant de longe ſteterunt: τ vim faciebant qui querebant animã meã. Et q inquirebant mala mihi locuti ſunt vanitates: τ dolos tota die meditabant. Ego autem tanq̃ ſurdus non audiebam: τ ſicut mutus nõ aperiens os ſuũ. Et factus ſum ſicut homo nõ audiẽs: τ nõ habens in ore ſuo redargutiones. Qm̄ in te dñe ſperaui: tu exaudies me dñe deꝰ meus. Quia dixi ne qñ ſupgaudeant mihi inimici mei: τ dum cõmouentur pedes mei, ſuper me magna locuti ſunt. Qm̄ ego in flagella paratus ſum: τ dolor meus in cõſpectu meo ſemp. Qm̄ iniquitatem meã annunciabo: τ cogitabo

pro peccato meo. Inimici autē mei viuūt, ⁊ cōfirmati ſunt ſup
me: ⁊ multiplicati ſunt qui oderunt me inique. Qui retribuunt
mala pro bonis detrahebant mihi: qm̄ ſequebar bonitatē. Ne
derelinquas me Domine Deus meus: ne diſceſſeris a me. In-
tende in adiutorium meū Dn̄e Deus ſalutis meę. Pſalmus.
Beatus vir qui intelligit ſup egenū ⁊ pauperem: in die ma-
la liberabit eū dn̄s. Dn̄s conſeruet eum, ⁊ viuificet eum,
⁊ beatum faciat eū in terra: ⁊ non tradat eū in animaz inimico
rum eius. Dn̄s opē ferat illi ſuper lectuz doloris eius: vniuer-
ſum ſtratuz eius verſaſti in infirmitate eius. Ego dixi, domine
miſerere mei: ſana animam meam, quia peccaui tibi. Inimici
mei dixerunt mala mihi: quando morietur ⁊ peribit nomē eius?
Et ſi ingrediebatur vt videret, vana loquebatur: cor eius con-
gregauit iniquitatez ſibi. Egrediebatur foras: ⁊ loquebatur in
idipſum. Aduerſum me ſuſurrabant omnes inimici mei: aduer
ſum me cogitabant mala mihi. Verbum iniquum conſtitue-
runt aduerſum me: nunqd qui dormit non adijciet vt reſurgat?
Etenim homo pacis meę in quo ſperaui, qui edebat panes meos,
magnificauit ſuper me ſupplantationem. Tu autem dn̄e miſe-
rere mei, ⁊ reſuſcita me: ⁊ retribuam eis. In hoc cognoui qm̄
voluiſti me: qm̄ non gaudebit inimicus meus ſuper me. Me aūt
ꝑpter innocētiā ſuſcepiſti: ⁊ ꝯfirmaſti me in ꝯſpectu tuo in ęter
nū. Benedict⁹ dn̄s deus Iſrael a ſeculo ⁊ in ſcl'z: fiat fiat. Pſal.
Miſererē mei deus ſm̄ magnaz miſericordiā tuam. Et ſm̄
multitudinē miſerationū tuarum, dele iniquitatē meam.
Amplius laua me ab iniquitate mea: ⁊ a pctō meo munda me.
Qm̄ inigtatem meā ego cognoſco: ⁊ pctuz meū ꝯtra me eſt ſem
per. Tibi ſoli peccaui, ⁊ malū corā te feci: vt iuſtificeris in ſer-
monib⁹ tuis, ⁊ vincas cū iudicaris. Ecce eniz in inigtatib⁹ ꝯce
ptus ſuz: ⁊ in pctis cōcepit me mater mea. Ecce eniz veritatez
dilexiſti: īcerta ⁊ occulta ſapiētię tuę manifeſtaſti mihi. Aſper
ges me dn̄e hyſſopo ⁊ mūdabor lauabis me, ⁊ ſup niuē dealba-
bor. Auditui meo dabis gaudiū ⁊ lętitiā: ⁊ exultabūt oſſa hu-
miliata. Auerte faciē tuam a pctis meis: ⁊ oēs inigtates meas
dele. Cor mūdū crea in me deus: ⁊ ſpirituz rectū innoua in vi-
ſceribus meis. Ne proijcias me a facie tua: ⁊ ſpiritū ſanctū tuū
ne auferas a me. Redde mihi lętitiā ſalutaris tui: ⁊ ſpū princi-
pali

pali cōfirma me. Docebo iniquos vias tuas: ⁊ impij ad te cō=
uertent. Libera me de ſanguinibus Deus, deus ſalutis meę:
⁊ exaltabit lingua mea iuſtitiā tuaȝ. Dñe labia mea aperies: ⁊
os meū annūciabit laudē tuā. Qm̄ ſi voluiſſes ſacrificiū, dediſ=
ſeȝ vtiqȝ: holocauſtis nō delectaberis. Sacrificiū deo ſpiritus
cōtribulatus: cor cōtritū ⁊ humiliatū deus nō deſpicies. Be=
nigne fac Dñe in bona volūtate tua Sion: vt ędificentur muri
Hieruſaleȝ. Tūc acceptabis ſacrificium iuſtitię, oblationes ⁊
holocauſta: tunc imponent ſuper altare tuū vitulos. Pſalmus.

Inclina Dñe aurē tuā, ⁊ exaudi me: qm̄ inops ⁊ pauper ſuȝ
ego. Cuſtodi aiaȝ meā, qm̄ ſanctus ſum: ſaluū fac ſeruum
tuuȝ Deus meus ſperantem in me. Miſerere mei dñe, qm̄ ad te
clamaui tota die: lętifica aiaȝ ſerui tui, qm̄ ad te Dñe aiaȝ meā
leuaui. Qm̄ tu dñe ſuauis ⁊ mitis: ⁊ multę miſericordię oībus
inuocantibus te. Auribus percipe oratione mea: intende vo=
ci depcationis meę. In die tribulationis meę clamaui ad te:
quia exaudiſti me. Non eſt ſimilis tibi in diis Dñe: ⁊ nō eſt ſm
opera tua. Omnes gentes quaſcunqȝ feciſti veniēt, ⁊ adorabūt
corā te Dñe: ⁊ glorificabunt nomen tuū. Qm̄ magnus eſt tu, ⁊
faciens mirabilia: tu es Deus ſolus. Deduc me Dñe ī via tua,
⁊ ingrediar in veritate tua: lętetur cor meum: vt timeat nomen
tuū. Confitebor tibi Dñe deus meus in toto corde meo: ⁊ glo=
rificabo nomen tuū in ęternuȝ. Quia miſericordia tua magna
eſt ſuper me: ⁊ eruiſti animam meaȝ ex inferno inferiori. Deus
iniqui inſurrexerunt ſuper me: ⁊ ſynagoga potentiū quęſierunt
animam meam: ⁊ non propoſuerunt te in conſpectu ſuo. Et tu
dñe deus miſerator ⁊ miſericors: patiens ⁊ multę miſericordię
⁊ verax. Reſpice in me ⁊ miſerere mei: da imperium tuum pue
ro tuo: ⁊ ſaluum fac filium ancillę tuę. Fac mecum ſignum in
bonum: vt videant qui oderunt me, ⁊ confundantur: quoniam
tu domine adiuuiſti me, ⁊ conſolatus es me. Pſalmus.

Qui habitat in adiutorio Altiſſimi: in ptectione Dei cęli
cōmorabitur. Dicet dño, ſuſceptor meus es tu ⁊ refugiū
meuȝ: deus meus, ſperabo in eum. Qm̄ ipſe liberabit me de la=
queo venantiū, ⁊ a verbo aſpero. Scapulis ſuis obūbrabit tibi:
⁊ ſub pēnis eius ſperabis. Scuto circūdabit te veritas eius: non
timebis a timore nocturno. A ſagitta volante in die: a negotio

 peram=

perambulãte ĩ tenebris: ab incurſu ⁊ demonio meridiano. Ca
dẽt a latere tuo mille ⁊ decem millia a dextris tuis, ad te aũt nõ
appropinquabit. Uerũtñ oculis tuis ↄſiderabis: ⁊ retributio-
nẽ pctõꝝ videbis. Qm̃ tu es dñe ſpes mea: altiſſimũ poſuiſti re-
fugiũ tuũ. Nõ accedet ad te malũ: ⁊ flagellũ nõ appropinqua-
bit tabernaculo tuo Qm̃ angelis ſuis mãdauit de te: vt cuſto-
diant te in omnibus vijs tuis. In manibus portabunt te, ne
forte offendas ad lapidẽ pedẽ tuũ. Super aſpidẽ ⁊ baſiliſcum
ambulabis: ⁊ conculcabis leonẽ ⁊ draconem. Qm̃ in me ſpe-
rauit, liberabo eum: protegam eum, qm̃ cognouit nomẽ meum.
Clamabit ad me, ⁊ ego exaudiam eum: cum ipſo ſum in tribu
latione: eripiam eum, ⁊ glorificabo eum. Longitudine die-
rum replebo eum: ⁊ oſtendam illi ſalutare meum. Pſalmus.

Benedic anima mea dño: ⁊ oĩa q̃ intra me ſunt nomini ſan
cto eius. Benedic aĩa mea dño: ⁊ noli obliuiſci oẽs retri-
butiones eius Qui propitiat͛ oĩbus iniquitatibus tuis: qui ſa-
nat oẽs infirmitates tuas. Qui redimit de interitu viã tuã: qui
coronat te in miſericordia ⁊ miſerationibus. Qui replet in bo-
nis deſideriũ tuũ: renouabit͛ vt aqlę iuuentus tua. Faciens mi-
ſericordias Dñs: ⁊ iudiciũ oĩbus iniuriam patientibus. Notas
fecit vias ſuas Moyſi: filijs Iſrael volũtates ſuas. Miſerator ⁊
miſericors dñs: lõganimis ⁊ multũ miſericors. Nõ in perpetuum
iraſcet͛: neq3 in ęternũ cõminabitur. Non ſm pcã noſtra fecit
nobis: neque ſm iniquitates noſtras retribuit nobis. Qm̃ ſm
altitudinem cęli a terra: corroborauit miſericordiam ſuam ſup
timentes ſe. Quantum diſtat ortus ab occidente: longe fecit a
nobis iniquitates noſtras. Quo miſeretur pater filiorũ, miſer-
tus eſt dñs timentibus ſe: qm̃ ipſe cognouit figmentum nrm̃.
Recordatus eſt quoniam puluis ſumus, homo ſicut fenum:
dies eius tanquam flos agri, ſic efflorebit. Quoniam ſpiritus
pertranſibit in illo, ⁊ non ſubſiſtet: ⁊ non cognoſcet amplius lo
cum ſuum Miſericordia autẽ domini ab ęterno ⁊ vſq3 in ęter-
num, ſuper timentes eum. Et iuſtitia illius in filios filiorũ: his
qui ſeruant teſtamentum eius. Et memores ſunt mandatorum
ipſius ad faciẽdum ea. Dominus in cęlo parauit ſedem ſuam:
⁊ regnũ ipſius omnibus dominabitur. Benedicite Dño oẽs
angeli eius: potentes virtute, facientes verbũ illius ad audien-
dam

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

dam vocẽ ſermonum eius. Bñdicite Dño oẽs virtutes eius: miniſtri eius qui facitis voluntatẽ eius. Benedicit Dño oĩa opera eius: in oĩ loco dñationis eius, benedic anima mea dño. Et dicant oẽs ex integro. Poſtea ſequit̃ litan: Kyrie eleiſon. Chriſte eleiſon. Kyrie eleiſon. Pater nr̃. Et ne nos inducas in tenta. ℣. Saluũ fac ſeruũ tuũ. ℟. Deus meus ſperantem in te. ℣. Mitte ei Dñe auxiliũ de ſcõ. ℟. Et de Siõ tuere eum. ℣. Nihil pficiat inimicos in eo. ℟. Et filius iniquitatis nõ apponat nocere ei. ℣. Eſto ei Dñe turris fortitudinis. ℟. A facie inimici. ℣. Dñs ↄſeruet eũ, ⁊ viuificet eũ, ⁊ beatũ faciat eũ in terra. ℟. Et nõ tradat eũ in aĩam inimicoꝝ eius. ℣. Dñs opẽ ferat illi ſuper lectũ doloris eius. ℟. Uniuerſuz ſtratũ eius verſaſti in infirmitate eiꝰ. ℣. Dñe exaudi oỏnẽ meã. ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dñs vobiſcũ. ℟. Et cũ ſpũ tuo. Oremus. Oĩo.

Omnipotens ſempiterne Deus, q̃s immenſaz pietatẽ tuã: vt ad introitum ĩ tuo noĩe humilitatis noſtrę, huc famulum tuum in hoc habitaculo iacentem feſſum, ſaluifere viſitare digneris: ſicut viſitaſti Dñe Thobiã, ⁊ Sarrã, ⁊ ſocrum Petri, puerumque Centurionis: ità ⁊ iſte priſtina ſanitate animę corporiſque recepta, gratiarum tibi in eccleſia tua referat actionem. Per Chriſtum dominum noſtrum. Oremus. Oratio.

Deus, qui facturę tuę ſemper pio dominaris affectu: inclina aurem tuam ſupplicationibus noſtris: ⁊ famulum tuũ ex aduerſa valetudine ſui corporis laborantem placatus reſpice: ⁊ viſita in ſalutari tuo, ⁊ cęleſtis gratię pręſta ei medicinam. Per Chriſtum dominum noſtram. Oremus. Oratio.

Domine ſancte, pater omnipotens, ęternę Deus, qui per Ieſum Chriſtum filium tuum, Dñz noſtrum, vulnera noſtra curaſſe dignatus es, te ſupplices rogamus ⁊ petimus nos humiles tui ſacerdotes: vt precibus noſtris aurez tuę pietatis accõmodare digneris: vt ad huius penitẽtis cõfeſſionẽ mouearis: remittaſq; ei omnia crimina, ⁊ peccata vniuerſa cõdones.

Da, q̃s, huic famulo tuo domine pro ſupplicijs veniam, pro merore lętitiam, pro morte vitam: vt qui ſuadente diabolo cecidit in ruinam: te reuocãte retrahat ad miſericordiam: ⁊ ad ęternam vitam peruenire mereatur. Per Chriſtum dominum noſtrum. Tũc interrogat eum ſacerdos. Tenes ſiue ſcis.

Orationem

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Orationem dominicam, ⁊ ſimbolum? Reſpondet infirmus. Te
neo. Tunc ſacerdos. Vis dare tuam confeſſionem? Rn̄det in
firmus Volo. Et ſacerdos. Fuiſti iam confeſſus? Reſpondet
infirmus Ita pater Sacerdos. Credis in deum patrem omni=
potentem, creatorem celi ⁊ terre: ⁊ in Jeſum Chriſtū filiū eius:
⁊ in ſpiritum ſanctum paraclitum ex patre filioqꝫ procedentē?
Reſpondet. Credo. Sacerdos. Credis ꝙ iſte tres perſone, ſ.
pater, filius, ⁊ ſpiritus ſanctus, ſint tres perſone, ⁊ vnus deus?
Reſpondet. Credo. Sacerdos. Credis quod filius Dei pro ſa=
lute noſtra ſit incarnatus de Spiritu ſancto, natus ex Maria
Virgine, paſſus, mortuus, ⁊ ſepultus: ⁊ ꝙ ad inferos deſcendit,
⁊ tertia die reſurrexit a mortuis, aſcendit ad celos, ⁊ venturus
eſt iudicare viuos ⁊ mortuos? Reſpondet. Credo. Sacerdos.
Credis vnam ſanctam eccleſiaꝫ catholicā: ſanctorum cōionē,
remiſſionem pcō͞rum: carnis reſurrectionem, ⁊ vitaꝫ eternam.
Rn̄det Credo. Sacerdos Credis ꝙ in ipſa carne, in qua nunc
es in ipſa habes reſurgere in die iudicij, ⁊ recipere, ſiue bonum,
ſiue malum quod egiſti? Reſpondet. Credo. Sacerdos. Habes
plenam voluntatem emendandi quicquid contra Deuꝫ egiſti?
Reſpondet. Habeo. Sacerdos. Habes fidem ꝙ poſſit tibi di=
mittere Deus omnia peccata tua: ſi confeſſus, ⁊ in toto corde
tuo cōuerſus ad eum fueris? Reſpōdet. Habeo. Sacerdos. Vis
dimittere omnibus hominibus, qui in te peccauerunt, dicente
Deo, Si dimiſeritis hominibus peccata eorum, ⁊ pater veſter
qui in celis eſt, dimittet vobis peccata veſtra? Reſpōdet. Volo.
Si non vult dimittere: nec tu debes eum auſcultare. Si autem
vult ea dimittere, ⁊ iudicium penitentie recipere, ⁊ peccata ſua
pleniter cōfiteri; eaqꝫ ieiuniis atqꝫ orationibus ⁊ elemoſynis
redimere: tunc iuxta has promiſſiones offerat manus ſuas in
manibus ſacerdotis dicens: In manus tuas Dn̄e commendo
ſpiritum meum. Et ſacerdos ſequitur. Suſcepimus deus mi=
ſericordiam tuam in medio templi tui: ſm̄ nomen tuum deus,
ita ⁊ laus tua in fines terre: iuſtitia plena eſt dextera tua. Glo=
ria patri. Kyrie eleiſon. Chriſte eleiſon. Kyrie eleiſon. Pater no=
ſter. Et ne nos. ℣. Exaudiat te dn̄s i die tribulationis. ℟. Pro=
tegat te nomen Dei Jacob. ℣. Mittat tibi auxilium de ſancto.
℟. Et de Sion tueatur te. ℣. Tribuat tibi ſcd̄m cor tuum. ℟.
Et om=

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Et omne conſiliuꝫ tuū confirmet. ℣. Impleat dn̄s oēs petitiones tuas. ℟. Nunc cognoui qm̄ ſaluum fecit dn̄s Chr̄m ſuum. ℣. Dn̄s cuſtodit te ab omni malo. ℟. Cuſtodiat aīam tuam dn̄s. ℣. Bn̄dicat te dn̄s ex Sion. ℟. Qui fecit celū ꝛ terrā. ℣. Dn̄e exaudi orationem meā. ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Oremus. Oro.

Deus, qes iuſtoꝝ gloria, ꝛ miſericordia pctōꝝ: pietatē tuā humili prece depoſcimus: vt hunc famulū tuum benigne recipias, ꝛ pietatis tuę cuſtodiam ei impendas: vt ex tota mēte tibi deſeruiat, ꝛ ſub tua ſemper protectione conſiſtat: ꝛ quando ei extrema dies venerit, ſocietatem ſanctorum percipiat: cum quibus inenarrabilem gloriam ſine fine poſſideat. Per dn̄m.

Tunc ſacerdos diligenter eius cōfeſſionē audiat, ꝛ ſi etiam ab exordio natiuitatis ſuę ꝛ baptiſmi cōfiteret, bonū eſſet. Et ſiqd inuenerit quod obligatus ſit ſatiſfacere: ſi poteſt, ſatisfaciat. Et ſi primo ei non fecit abſolutionem, tunc abſoluat euꝫ a vinculo excōmunicationis ſi tenetur: vel ſaltē ad cautelā: poſtea dicat.

Miſereatur tui oīps Deus: ꝛ donet tibi veniam ꝛ indulgentiaꝫ, ꝛ remiſſionem oīum peccatorū tuorū: liberet te ab omni malo: conſeruet ꝛ cōfirmet te in omni opere bono: ꝛ perducat te Chrīs filius Dei viui in vitam ęternaꝫ. Amen. Per iſtaꝫ veraꝫ ꝛ puram confeſſionem, quam modo mihi, quāuis peccatori ſacerdoti, feciſti: abſoluat te omnipotēs Deus ab omnibus iudicijs, quę tibi pro peccatis tuis debentur ſcḋm magnam miſericordiā ſuam: ꝛ parcat, ac remittat, ꝛ deleat oīa pctā tua: ꝛ perducat te in vitam ęternam. Amen. Dn̄s Jeſus Chrīs, qui beato Petro Apoſtolo. fol. 57. ℣. Deus tu conuerſus viuificabis nos. ℟. Et plebs tua lętabitur in te. ℣. Oſtende nobis dn̄e miſericordiaꝫ tuā. ℟. Et ſalutare tuū da nobis. ℣. Non intres in iudiciū cum ſeruo tuo dn̄e. ℟. Quia non iuſtificabit in conſpectu tuo oīs viuens. ℣. Dn̄e exaudi orationē meam. ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dn̄s vobiſcū. ℟. Et cū ſpiritu tuo. Oremus. Oro.

Deum omnipotentem, ac miſericordem, qui non vult mortem peccatoris, ſed vt conuertatur ꝛ viuat, deprecor, vt conuerſo ad viam rectam huic famulo ſuo N. miſericordię ſuę veniam propitiatus indulgeat: ꝛ omnium culparum ſuaruꝫ vulnera: quę poſt ſacri lauacri veniam contraxit, ita in hac

confeſ-

confeſſione ſanentur: vt nulla in eo vltra cicatricum ſigna re-
maneant: Preſtante domino noſtro Jeſu Chriſto, qui cum pa-
tre ꝛ ſpiritu ſancto viuit ꝛ regnat in ſecula ſeculorum. Amen.

BEnedictio Dei omnipotētis, pa ✠ tris, ꝛ fi ✠ lij, ꝛ ſpiri-
tus ✠ ſancti deſcēdat ſuper te, ꝛ maneat ſemper. Amen.

¶ De penitentia imponēda infirmo. Ca. 26. ¶ Beatꝰ Antoni-
nus archiepſ Florētinꝰ in ſuo ꝯfeſſionali defecerūt ita dicit.

ADuertenduz eſt autez, ꝙ aut infirmus eſt in periculo mor-
tis, aut nō. Dico autē periculū mortis, nō ſolū, qꝛ in extre-
mis conſtitutus: ſed qꝛ frequenter contingit homines mori ex
illa infirmitate: ꝛ medici dubitant. In tali caſu poteſt quilibet
abſolui a quolibet ſacerdote de quolibet pctō, ꝛ a qualibet ſen-
tētia abſqꝫ alia licētia, cū periculū eſt in mora. Talis enim infir-
mus aut iā amiſit loquelā, vel vſuz rationis, puta qa phreneti-
cus: aut nō. In primo caſu, ſi bene viuebat, ꝛ vt bonꝰ fidelis fre-
quentebat cōfeſſionē ꝛ cōmunionem ꝛ huiuſmodi, quamuis nō
petierit ſacramenta, qa ex inſperato talia acciderūt: Vel etiā ſi
malus ꝛ obſtinatus diu perſeuerans in peccatis eſt, ꝛ diu non
ꝯfeſſus, ſi petijt ſacerdotem vt ꝯfiteret, ꝛ oſtendit ſe velle facere
oīa, q̄ debet, ꝛ interea factꝰ eſt mutus vel phreneticus, ꝛ piculū
eſt in mora, debet preſupponi cōtritus, ꝛ faciente aliquo cōfeſ-
ſionē generalez pro eo ſicut fit in populo, ſacerdos faciat abſo-
lutionez ab omni ſententia ꝛ peccato: ꝛ pōt iniungere circūſtā-
tibus aliquid pro eo faciendū, vel heredibus, aut cōſanguineis
p eius anima, ſi volūt acceptare. Deinde debet dari ei eucha-
riſtia a proprio ſacerdote ſeculari: cuius nō ſit confeſſus, qa non
potuit: vel ab alio ſacerdote ſeculari, nō autē religioſo, ſi nō ha-
buit licentiam a proprio ſacerdote vel epiſcopo: alias ipſe reli-
gioſus incideret in excōicationem Papalē in hoc caſu. Et hoc
verum eſt, niſi timeret de expuitione, vel vomitu eius: quia tūc
nō deberet ſibi dari euchariſtia, ſed extrema vnctio tātū. Jmo
etiā ſi nō potuit cōmunicare, ſi propter phreneſiz nō pmitteret
ſe iniungi, poteſt ligari: ꝛ ſibi violēter dari. Aſtātibꝰ aūt infir-
mo debet credi, ſi perhibent teſtimoniū, ꝙ petierit cōfeſſionez:
ꝛ oſtēderit ſigna ꝯtritionis. ¶ Si autez nō eſt diu confeſſus:
vel quia notorius peccator incurrit ſubito amentiā, ꝛ mutitā-
tem, vel infirmitatem, nec prius nec poſt oſtēdit ſigna ꝯtritio-
nis,

nis, nil ei dari debet, nec ſacramēta, nec eccleſiaſtica ſepultura.
Si vero nec loquelam amiſit, nec amentiam incurrit: debet ab
eo exigi pura confeſſio peccatorum, plus vel minus, ſecundum
quod patitur tempus. Nam ſi ex in extremis, de principalibus
eſt interrogandum: maxime inducendo eum ad contritionem
cum ſpe venię. Sed ſi non eſt ita in extremis, ⁊ vellet facere ge=
neralē cōfeſſionē de tota vita ſua, ſicut multi infirmi ſancti fece
runt: quamuis non ſit neceſſarium de his, quę rite alias confeſ=
ſus eſt iterare confeſſionem, admittenda eſt, ⁊ tandem abſolu=
tio impendenda ab omni ſententia excommunicationis, ⁊ ab
omni peccato, modo ſupradicto in capitulo pcedēti: ita tamē,
quod ſi ligatus eſſet aliqua excommunicatione, a qua confeſ=
ſor extra illud periculuz non potuiſſet abſoluere, debet ei iniun=
gi, quod ſi euadat infirmitatem, quam citius commode poteſt
pręſentet ſe ei, ad quam ordinarie ſpectabat abſolutio illius ex=
communicationis: Alias ſi faceret reincideret in eandem excō-
municationem. extra de ſenten. excommu. capi. eos libr. vj. Sed
ſi erat detentus aliquo peccato, de caſibus epiſcopo reſeruatis,
non oportet quod iniungat ei quod poſt ſanitatem ad epiſcopū
vadat pro abſolutione: quia ad illud non tenetur, ſed ſufficit ſi=
bi prima abſolutio. ❡ Nota tamen, quod ſi talis eſſet vſura=
rius publicus, non poteſt talis admitti ad confeſſionem com=
munionez, ⁊ ad alia ſacramenta, niſi facta prius cautione de re
ſtitutione vſurarum vel promiſſione ab heredibus de huiuſmo
di, in caſu quo amiſiſſet ipſe loquelam, vel vſum rationis poſt ſi=
gna contritionis, ſecundum formam iuris: quę habetur in cap.
quanquam. de vſu. lib. 6. His peractis non eſt penitentia infir=
mo iniungenda, quia eam facere non poſſet: ſed innoteſcenda,
vt dicitur. 20. q. 7. capi. Ab infirmis. declarando ſic: Talem tibi
darem penitentiam, ſi eſſes ſanus: quamuis deberes facere
multo maiorem, ſecundum regulas eccleſię: ſed quia non po=
tes modo, cum eris ſanus facies hoc, vel illud, vel veniens ad
me, ⁊ tibi dabo. ❡ Iſtud tamen vltimum non videtur ſecu=
rum: quia raro reuertuntur pro penitentia. ❡ Si vero Deus
aliter de te diſponeret: dimittas pro anima tua tantum pro pe=
nitentia. Poteſt etiam iniungi amicis, vel conſanguineis ali=
quid pro penitentia ſi vtrique acceptant; ⁊ ſi credatur, quod
ſatiſfa=

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ſatiſfaciens pro eo ſit in ſtatu gratię. Super omnia enim admonendus eſt, vt ſi debet aliquid alicui, vel ratione maleficij, vel contractus, vel depoſiti, vel aliter, declaret bene, vt non diſcedat cum alieno ab hoc ſeculo, ne in ęternum damnetur: Et de reſtitutione ꝛ legatis ad pias cauſas, pro anima ſua ita diſponat: ꝙ cito cogantur executores expedire, ꝛ non ꝓlongare: ſicut ſępe ꝛ quotidie faciunt. Qḋ ſi nollet ſufficiēter diſponere de reſtitutione facienda, non eſt abſoluendus. ¶ Exhortādus eſt autem ad contritionem ſimul, ꝛ confidentiaꝫ diuinę miſericordię exemplo latronis, meritis paſſionis Chriſti. ¶ Si autem haberi non poſſit copia ſacerdotis: quamuis bonum ſit in huiuſmodi periculis, in mari videlicet, bello, vel in infirmitate, vel morte violenta, laico confiteri: tamen non eſt neceſſarium. Qḋ ſi fiat, ꝛ euadit: tenetur talis iterum de illis peccatis confiteri: qꝛ non habebat ille claues eccleſię. ¶ Si vero infirmꝰ nō eſt in periculo mortis, ꝛ habet caſuꝫ excōicationis, vel peccata reſeruata epiſcopo, dēt cōfeſſo ire vel mittere ad epiſcopū, ſi pōt, pro authoritate huiuſmodi: tn̄ modo tali, ꝙ non prodat peccatorē: niſi prius ille ſibi dederit licentiam nominandi eum. Hęc ille.

¶ Finit tractatus tertius primę partis libri Sacerdotalis.

¶ Tractatus quartus primę partis Sacerdotalis de ſacramento eucbariſtię. ¶ Quę cōtinentur in hoc tractatu. Ca. i.

SAcramentum Eucbariſtię, quę bona gratia dicitur. i. q. i. ca. Multi. In quo veraciter cōtinentur corpus, ſanguis, aīa, ꝛ diuinitas Dn̄i nr̄i Ieſu Chri ſub ſpeciebus panis ꝛ vini, quod ab eo inſtitutuꝫ eſt, ob memoriā ſuę ſacratiſſimę paſſionis, a ſolis ſacerdotibus ſumma cuꝫ diligētia eſt conſecrandum, pari reuerētia Chriſticolis diſpenſanduꝫ, ꝛ fideli cuſtodia ſeruandū. Et qꝛ primuꝫ ꝛ maximum ſacerdotis officiū eſt, corpus ꝛ ſanguineꝫ Chriſti in hoc ſacramēto ꝯſecrare: qḋ fit ī miſſę celebratione: iō primū de ipſa dicemꝰ: poſtmodum de alijs ſm̄ hunc ordinem, videlicet, qꝛ videbimus primo,

Materiam

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN